Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 154 — Ljubljana, torek 13. julija 1943-XXI — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Borba hladne odločnosti

Z anglosaškim napadom na Sicilijo je postalo Sredozemlje znova torišče borbe, ki sta jo Anglija in Amerika naperili to pot naravnost na Italijo kot predstražo Evrope. Italija je postavljena pred ogromno nalogo, da brani posvečena tla domovine in da sprejme borbo duha proti surovi sili, ki ima en sam namen: pokopati pod razvalinami slavno zgodovino italijanskega naroda, izpodrezati njegovo življenje pri korenini ter napraviti iz Italije narod služabnikov.

Strateška zamisel napada na Italijo z anglosaške strani se lahko razdeli na tri prav različne faze, ki predstavljajo najbolj značilna poglavja borbe za Sredozemlje. Prva faza tega boja je bila vojna v Afriki, kjer je prišla do svojega izraza številčna premoč in deloma kakovostna premoč sovražnikovega orožja. Anglosasom se je po hudih bojih in strahovitih žrtvah posrečilo ustanoviti se v vsej severni Afriki ter zavzeti nekoliko manjših otočičev, ki so tvorili obrobno obrambno črto italijanskega polotoka. Takoj nato se je začela druga faza silovite borbe, ko je sovražnik podvzemal brezobzirne divjaške letalske napade na posamezna mesta otoške in celinske Italije. Tem napadom bi moral slediti vdor v Italijo, ki bi jo izločil iz sklopa živih in delovnih sil trojnega sporazuma.

Bilo je na dlani, da se s tem pomnože težave Anglosasov v izredni meri, toda londonska in ameriška propaganda sta mislili, da je treba domači javnosti naslikati bodočnost na drugačen način. Najodličnejši vojaški kritiki so objavljali članke o izkrcanju v Evropi ter poudarjali, da bo pohod na Evropo preko Italije razmeroma lahko podjetje, ker da je Italija politično gnila in jo bodo že letalski napadi popolnoma omehčali in zrušili. Utvare sovražnikov so zbudile najlepše nade anglosaške javnosti na obeh straneh Atlantskega oceana.

Angleško podjetje v drugi fazi borbe, namreč letalski napadi na Italijo, niso dosegli zaželenega cilja, dasi so angleški in ameriški letalci razbijali slavna italijanska mesta, uničevali zgodovinske spomenike, ki so ponos vsega človeštva, ter z izredno krutostjo pobijali neoboroženo prebivalstvo, zlasti žene in deco. Italija pa se zaradi tega ni zrušila, marveč stoji trdnejša kakor prej. Fašistični režim ni samo živ in silen, marveč si s svojo veliko delavnostjo ustvarja pri narodu močne pozicije in je sijajna vzpodbuda za obrambo domovine. Duce drži trdno v svojih rokah krmilo oblasti in je priljubljeni poglavar 46 milijonov Italijanov, ki verujejo v sijajno bodočnost in v odločilno zmago.

Letalski napad na Italijo je za Anglosase izgubljena bitka, ne toliko zaradi ogromnega števila izgubljenih letal, kolikor zato, ker angleški cilji niso bili doseženi, dasi so bili tako bahato oznanjeni vsemu svetu. Sovražna propaganda za napad na Italijo in za naskok na evropsko trdnjavo traja že od prošle jeseni. Vrhunec je ta propaganda dosegla ob osvojitvi Pantellerije.

Tretja faza borbe se je pravkar začela. Napad na Italijo je bil otvorjen ponoči, 10. t. m., v jugovzhodnem delu Sicilije. To je odločilna karta, ki so jo izigrali Anglosasi, za vse Italijane pa je ta siloviti spopad velika preizkušnja, iz katere bo Italija nedvomno izšla zmagovita. Sovražnikove priprave za napad na junaški sicilski otok so bile dolge in temeljite. Naskok, ki se razvija z uporabo najboljših britanskih imperijalnih čet, je zadel ob ponosni in neukročeni duh orožja Osi, ki brani sicilsko obalo. Odpor Italije je bil takojšen in silovit ter je otvoril hude boje, ki so še vedno v teku.

Sedaj se bosta Anglija in Amerika srečali iz obličja v obličje z vojskami Osi in se ne bosta mogli več bojevati na daljnih krajih, kamor branilci nimajo dostopa in kamor ne more dospeti nikakšna pomoč. Njihov boj bo torej trd, kakor bo trd boj italijanskega naroda.

Geslo dneva za ves italijanski narod je naslednji: Vsi v boj z neomajno vero, z odločno voljo, da se požene tujec v morje. Zapoved Duceja je treba izpolniti brez obotavljanja in brez pomislekov. Biti je treba sovražnika z železno odločnostjo, uničiti ga je treba tako, da se bo lahko reklo, »da je pač zasedel ozek pas italijanske domovine, da pa je tam ostal za vedno v vodoravni legi in ne v pokončni stoji«.

Milijoni Italijanov se morajo dvigniti zoper ničnega in brutalnega sovražnika z vsem pogumom in z novo kaljeno hrabrostjo. Vsaka roka naj postane orožje in vsako srce pregrada. To zahtevajo doslej padli junaki, italijanska zgodovina in italijanska bodočnost. V imenu mrtvih in v imenu domovine se bo 46 milijonov Italijanov bojevalo do poslednje kaplje krvi.

Uspešni protinapadi osnih čet na Siciliji

Tri sovražne križarke, 1 manjša enota in 3 parniki torpedirani, 10.000 tonska križarka, pet parnikov in več izkrcevalnih čolnov potopljenih in nad 40 trgovskih ladij zažganih 38 sovražnikovih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. julija naslednje 1143. vojno poročilo:

Včeraj so se na Siciliji nadaljevale hude borbe brez prestanka; med temi boji je sovražnik zaman poizkušal razširiti skromno globino zasedenega obalnega pasu.

Italijanske in nemške čete, ki so šle odločno v protinapad, so na več točkah razbile sovražne enote in jih v enem odseku prisilile k umiku.

Borbeni duh italijanskih in nemških oddelkov je odličen. Zadržanje otoškega prebivalstva in ponosnih sicilskih vojakov, ki spadajo v velikem številu med naše čete, je nad vsako pohvalo vzvišeno.

Zaradi sijajne obrambe zaupanih postojank zasluži čast posebne omembe 206. obalobalna divizija pod poveljstvom generala Ahila D'Haveta.

Italijanska letala so s torpedi zadela 3 križarke, eno manjšo enoto in tri parnike, izmed katerih sta se dva po 8000 ton potopila.

Zbiranje sovražnega ladjevja so napadali naši in nemški bojni oddelki. Potopljenih je bilo 5 parnikov in nekaj izkrcevalnih čolnov. Zadetih in zapaljenih je bilo nad 40 trgovskih in prevoznih ladij razne tonaže.

Osni lovci so sestrelili 30 letal, 8 nadaljnjih pa se je zrušilo pod ognjem topništva.

Z operacij zadnjih dveh dni se 13 naših in 10 nemških letal ni vrnilo na svoja oporišča.

Vzdolž vzhodne obale Sicilije je naša podmornica torpedirala 10.000 tonsko križarko, ki je zadeta eksplodirala.

Japonski tisk o junaški borbi Italije

Tokio, 11. jul. s. Listi še vedno objavljajo komentarje o Ducejevem govoru. »Nippon Times« piše, da je ta govor jasen dokaz neukrotljive bojne volje Italije in njenega zaupanja v končno zmago. Govor je zaključen dokaz, da sovražna taktika ne bo spravila Italije na napačno pot, čeprav skuša sovražnik razbiti moralo njenega naroda z barbarskim bombardiranjem. Ducejeve besede izražajo trdno odločnost, boriti se do zmage. Italija, ki izvaja svoje načrte pod težo sovražnih napadov, priča o velikem pogumu in gorečem patriotizmu svojega naroda. Železno edinstvo Duceja in italijanskega naroda nam zagotavlja, da bo Italija premagala krizo in dosegla zmago. Po omembi neizbežnosti intervencije Italije, zaključuje list, da se Italijani sedaj bore v prvi črti Osi in da je Japonska prepričana, da bo italijanski narod pod Ducejevim vodstvom dosegel popolno zmago.

Angleži torpedirali turško ladjo

Carigrad, 11. jul. s. Javljajo, da je angleška podmornica torpedirala motorno ladjo, natovorjeno s cementom, ko je plula med Smirno in Antajo. Člani posadke so ranjeni, a so bili rešeni in prepeljani v bolnišnico v Antajo, kjer je kmalu nato eden izmed rešencev umrl.

Raporti tajnika Stranke

Rim, 11. jul. s. V tekočem tednu bodo sklicani k raportu tajnika Stranke direktoriji federacij borbenih fašijev in fašijev iz glavnih mest v pokrajinah v naslednjih mestih, kjer bodo raporti ob navzočnosti označenega zastopnika Stranke: Aquila: Giacomo Acerbo; Bari: Giuseppe Caradomma; Bologna: Dino Grandi; Firenze: Giuseppe Bottai; Genova: Giuseppe Bastianini; Milano: Cesare Mario de Vecchi; Napoli: Carlo Alberto Biggini; Perugia: Luigi Fedarzoni; Roma: Attilio Teruzzi; Torino: Roberto Farinacci; Trento: Attilio de Cicco; Trieste: Giovanni Giurati; Venezia: Tullio Cianetti.

Ekscelenca Fabrizzi v Livornu

Livorno, 11. jul. s. Tajnik v ministrstvu za poljedelstvo in gozdove Eksc. Fabrizzi se je poklonil v svetišču padlih fašistov in si ogledal kraje, ki so bili prizadeti od sovražnih bombardiranj. Nato je obiskal prehranjevalne prostore ter je poročal v prefekturi zastopnikom oblasti in sindikalnim predstojnikom za prehrano. Obravnaval je vprašanja poljedelske proizvodnje na področju in oskrbe. Med raportom je podtajnik naglasil, kako visok duh vlada med Livorneci in kako trdna je njihova volja po vztrajanju do dosege zmage.

Ogromne sovjetske izgube med Orlom in Bjelgorodom

V enem tednu 28.000 ujetnikov, 1640 tankov in 1400 topov uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. jul. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V bitki med Bjelgorodom in Orlom je uspelo nemškim četam obkoliti in uničiti večjo sovražno bojno skupino. Pri tem je bilo zajetih več tisoč ujetnikov, sestreljenih 129 oklopnih voz, mnogo topov in drugega orožja pa zaplenjenega. Skupno je bilo včeraj uničenih 220 oklopnih voz in 70 letal. Sovjetski razbremenilni napadi vzhodno in severno od Orla so bili odbiti. Od 5. julija dalje je izgubil sovražnik 28.000 ujetnikov, 1640 oklopnih voz in 1400 topov.

Na Siciliji so britansko-severnoameriške izkrcevalne čete brezuspešno poizkušale razširiti zasedeni obalni pas. Nemške in italijanske čete so včeraj na določenih mestih po načrtu prešle v protinapad in vrgle sovražnika nazaj. Nemške in italijanske letalske sile so napadle zbirališča sovražnih ladij in potopile več velikih transportnih ladij ter izkrcevalnih čolnov. — Razen tega so bile poškodovane 3 križarke in 42 transportnih ladij, neka italijanska podmornica pa je potopila križarko 10.000 ton. Sovražnik je izgubil včeraj nad Sicilijo in nad morskim področjem okoli 38 letal. Pogrešamo 10 nemških letal.

Pri oboroženem izvidniškem poletu nad Atlantikom so nemška letala zanetila požar na dveh sovražnih ladjah, med katerimi je bila ena potniška ladja nad 20.000 ton. Nemške podmornice so v trdovratnih borbah potopile v močno zavarovanih konvojih 6 ladij z 42.000 br. tonami.

Siloviti boji

Berlin, 12. jul. s. Tukajšnji tisk se še vedno v pretežni meri bavi z vojaškimi operacijami na vzhodu in na jugu Evrope. Vojaški komentarji poudarjajo, da morajo osne čete vzdrževati hude boje proti sovražniku, ki na veliko in brezobzirno troši vojno blago in se ne ozira na nikakršne človeške žrtve. Neki vojni dopisnik opisuje v »Zwölfuhrblattu« napad nemških tankov na sovjetske bojne črte ter pravi, da se sovražnik brani z žilavostjo, kakršne doslej nihče ni bil vajen z njegove strani. Skupina oklopnih voz, ki je napadla neko točko fronte, se je znašla pred štirimi pehotnimi divizijami, eno oklopno brigado in eno topniško divizijo. Vsa ta množica ljudi se je takoj po prvem nemškem napadu vrgla v postopnih valovih proti nemškim četam. Napad je podpiral bobnajoči ogenj sovjetskega topništva in težki sovjetski bombniki. Neposredno zatem so sledili posebni oddelki za prodor, sestoječi iz oklopnih skupin vseh tankovskih tipov. Okoli 5.000 ognjenih žrel je bruhalo na sovražni strani ogenj in na eni točki omenjenega odseka je delovalo nad 300 topov, med katerimi jih je bil pretežni del velikega in največjega kalibra. Vsa ta sila je bila osredotočena s svojim ognjem na točko, kjer se je vršil nemški napad. To je samo en dokaz, pravi dopisnik, kako sovražnik brani svoje postojanke ter koliko ljudskega in stvarnega materejala ima na razpolago.

Vsi sovjetski protinapadi odbiti

Berlin, 11. jul. s. Zvečer se je doznalo, da so nekatere edinice neke nemške oklopne divizije v odseku južno od Orla včeraj napadle verigo višin, s katere je bil sovražnik navzlic podpori močnega ognja njegovega topništva in žilave obrambe pregnan. V popoldanskih urah so nemški grenadirji dosegli višine in odbili s tanki podpiran sovražni protinapad. Na ostalih točkah odseka pri Orlu so Sovjeti vztrajali v svojih silovitih napadih, ne da bi dosegli najmanjši uspeh. Med temi borbami so nemške čete uničile zopet ogromne sovražne oklopne sile. Tudi južnozapadno od Orla so bile srdite borbe, med katerimi so nemški izvidniški oddelki prodrli v sovražni sistem jarkov in uničili 11 kazemat.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 12. jul. s. V zadnjih 24 urah je finsko topništvo zrušilo številna ofenzivna gnezda in zaklone na fronti Karelijske in Aunuške ožine. Čete v teh utrjenih postojankah so utrpele znatne izgube. V letalskih borbah nad otokom Somerl v Finskem zalivu so finski lovci brez lastnih izgub sestrelili pet sovjetskih lovcev, od teh enega tipa »Hightning« in štiri tipa »136«.

Povratek turške vojaške misije v Carigrad

Ankara, 11. jul. s. Vračajoča se iz Nemčije je turška vojaška misija prispela v Carigrad.

Smrt najstarejšega rumunskega novinarja

Bukarešta, 11. jul. s. Umrl je najstarejši rumunski novinar Timoleone Pisan. Vsi rumunski listi so mu posvetili obširne članke, v katerih omenjajo, da je načeloval dolgo časa listu »Epoca« pred prejšnjo svetovno vojno.

Novinarska fakulteta na atenski univerzi

Atene, 11. jul. s. Grški prosvetni minister je ustanovil fakulteto za novinarstvo v zavodu za politične znanosti na univerzi v Atenah.

Poravnaj čim prej zaostalo naročnino!

Manifestacije fašistične vere v zmagovito bodočnost

V vseh večjih mestih Italije izpričuje prebivalstvo svojo voljo, da brani domovino do končno zmage

Firenze, 12. jul. s. Sinoči so bila v vseh fašističnih rajonskih skupinah v mestu mogočna zborovanja, katerih so se udeležile strnjene množice Črnih srajc in prebivalstva. Na zborovanjih so govorili razni tovariši, ki so v svojem govoru vzbudili mogočne manifestacije goreče fašistične vere in prepričanja v zmago. Po zborovanjih so udeleženci toplo vzklikali hrabrim Oboroženim silam, Kralju in Cesarju ter Duceju.

Milano, 12. jul. s. Da odgovor ljudstva na sedanje zgodovinske dogodke ni samo retorično izpričanje, temveč otipljiva stvarnost vere, so včeraj pokazala zborovanja, ki so bila brez priprave in poziva v vseh 28 fašističnih rajonskih skupinah v mestu. Povsod so to bila zborovanja z množicami fašistov in delovnega ljudstva, mož in žena, mladih in starih, med katerimi so padale v oči sivozelene uniforme vojakov in legionarjev. Na zborovanjih so tovariši stare garde, oficirji, pohabljenci in odlikovanci po pozdravu Duceja govorili o sedanjem položaju. To so bila zborovanja v najčistejših navdušenjih, ki so znova potrdila trdnost našega ljudstva v vztrajanju in njegova vzajemnost z bojevniki, ki se borijo in branijo tla domovine. S svojimi sodelavci se je Zvezni tajnik udeležil zborovanja skupine »D' Annunzio«, kjer je njegova vzpodbudna beseda izražajoča čustva fašistov in vsega milanskega naroda odmevala v dušah množice, ki je povsod s svojimi vzkliki Oboroženim silam in domovini izpričala prepričanje v zmago.

Neapelj, 11. jul s. V fašističnih rajonskih skupinah so zbrani fašisti in narod znova potrdili svojo železno voljo do odpora in neomajno vero v zmago. Govorili so tovariši stare garde in povratniki s front ki so govorili množicam o bitki na Siciliji. Povsod so nastale mogočne manifestacije italijanstva, fašistične vere, predanosti in hvaležnosti Duceju. Po zborovanjih je ljudstvo defiliralo po cestah in vzklikalo Kralju in Cesarju, Duceju in slavnim Oboroženim silam Osi.

Bologna, 12. jul. s. V vseh sedežih rajonskih skupin so bila snoči mogočna zborovanja fašistov, na katerih so govorili razni govorniki, med njimi prefekt, ki se je udeležil zborovanja rajonske skupine »Nannini«, in zvezni tajnik, ki je govoril na zborovanju rajonske skupine »Cavadoni«, izpričujoč odločno voljo po borbi in vztrajanju Črnih srajc 10. legije, ki je pripravljena dati vse za dosego zmage. Mogočna zborovanja so rodila tople manifestacije za Duceja in hrabre Oborožene sile.

Turin, 12. jul. s. Sinoči je mogočna množica naroda v gostem sprevodu odšla z raznih mestnih rajonskih skupin ter se zbrala na trgu Carla Alberta pred Liktorskim domom. Zvezni tajnik je množici ljudstva govoril in poveličeval žilavo voljo Turincev, ki so kakor vedno zvesti svojim bojnim tradicijam in dokazujejo, da so s srcem z našimi junaškimi bojevniki, ki na Siciliji branijo sveta tla domovine. Mogočna množica je nato odšla pred palačo prefekture, kjer je govoril prefekt in je vzbudil mogočne manifestacije za Kralja, domovino in Duceja. Brzojavke so bile poslane Duceju in tajniku Stranke.

V Sofiji

Sofija, 11. jul. s. Minister Italije Mameli je prvič obiskal sedeže fašističnih organizacij v Sofiji in italijanski dom. Sprejeli so ga kraljevi konzul in inspektor fašijev za Bolgarijo. Minister je pregledal fašiste in Črne srajce ter fašistične žene in člane mladinskih organizacij. Nato je govoril italijanski zaveznici ter izrazil prepričanje, da so Italijani v Bolgariji v tem odločilnem trenutku za usodo domovine pripravljeni z vsemi energijami delati čast državi, katere najboljši sinovi se bore kakor levi. Ko je minister Mameli izrekel popolno vero vseh Italijanov v zmago, se je dvignil mogočen krik v dvorani. Zborovanje se je zaključilo z manifestacijo za junaške borce, za Kralja in Cesarja ter za Duceja.

Vseučiliška mladina na braniku domovine

Rim, 11. jul. s. Ura preizkušnje, ki jo preživlja domovina, je imela resnoben in pomemben odsev v slavnosti izročitve sindikalne izkaznice vseučiliščnikom, ki so bili mobilizirani v službo za industrijsko delo. Slavnost je bila v pokrajinski zvezi industrijskih delavcev ob navzočnosti podtajnika v ministrstvu za korporacije Eksc. Contua in drugih zastopnikov oblasti ter sindikalnih hierarhov.

Mlade vseučiliščnike so sprejeli v krogu prisrčnega bratstva. Zastopstvo delavcev jim je prvo zgovorno dokazalo, da v podjetjih in ladjedelnicah pričakujejo rekrutirano mladino z odprtim srcem in tovariško radostjo. Zbliževanje med kategorijami, ki ga je ustvaril Duce, je otipljiva stvarnost v duhu in duši vseh kategorij državljanov. Vseučiliščniki so pokazali, da jo hočejo izvršiti. Dejanje poslušnosti je v skladu z njih političnim in duhovnim prepričanjem, ki je v bistvu poslušnost ideji, katera jih preveva, naperjena na zmago.

Po pozdravu Duceju, ki mu je odredil Zvezni Tajnik, je tajnik zveze nac. svetnik Mario Gradi, ko je pozdravljal zbrane zastopnike oblasti, zatrdil, da gre ob uri junaškega prizadevanja v fašističnem idealu pozdrav in misel hrabrim vojakom, ki se zoperstavljajo v junaški borbi poizkusom sovražnika, da bi vdrl v domovino. Njim in sicilskemu prebivalstvu, ki branijo za ceno sleherne žrtve svoje hiše, gre izraz naše vzajemnosti, naše volje po borbi in naše prepričanje do zmage. Vseučilišne tovariše je pozval, naj sprejmejo sindikalno izkaznico s ponosom, kajti z njo stopajo v veliko vojsko dela, ki je poleg oboroženih sil poroštvo za vztrajanje in za zmago.

Kovinar Mucaria, vojni pohabljenec, je pozdravil vseučiliščnike v imenu delavcev zatrjujoč, da vidijo delavci v njih dejanju čin vzajemnosti in manifestacijo tiste duhovne edinosti, ki veže ves italijanski narod.

Podtajnik v ministrstvu za korporacije Eksc. Contu je prinesel pozdrav ministra Cianettija in je podčrtal globok moralni in politični pomen manifestacije. Z delovno službo se pričenja prostovoljno dejanje mladih vseučiliščnikov, ki se napotijo na polja in v tovarne. Kadar se govori o delovni službi, je nadaljeval govornik, se prečesto omenja obveznost. Treba je ugotoviti, da je obveznost samo pričetna, če se ne pojavi kolektivno in posamezno. Brez pozitivne volje do dela bi bilo nemogoče uresničiti visoke smotre, ki jih hoče doseči delovna služba v interesu države pod orožjem. Podtajnik v ministrstvu za korporacije je nato rekel, da stvarno ne obstojajo razlike med življenjem mladine, ki se pripravlja za žrtve in za bodočnost, in med trdim in težkim delom ročnega delavca. Govornik je poudaril, da bodo v skupnem delu nastale med mladimi vseučiliščniki in delavci neločljive vezi zavednosti in razumevanja. Zaključil je s trditvijo, da je manifestacija nov dokaz trdne volje in skupnih namer, ki prevevajo v tem svečanem trenutku italijanski narod.

Besede podtajnika so navzoči sprejeli z živahnim odobravanjem Manifestacija se je zaključila s pozdravom Duceju, ki ga je odredil Zvezni Tajnik.

Štirinajst točk

ki jasno izpričujejo usodo Italije, če bi zmagali Anglosasi

Rim, 11. jul. s. Vsak dan, ki mine, se pridružijo nove listine, katere odkrivajo, kakšne bi bile resnične namere Angloameričanov, če bi jim uspelo zmagati v tej voni ali odstraniti Italijo iz konflikta. Svarilne besede Duceja, da bi nam sovražniki pustili samo oči za jokanje, če bi morala Italija kapitulirati, se vsak dan znova dokazujejo po naznanilih, ki so bolj ali manj pristojna v listih in obzornikih v Angliji in Ameriki, ki zlasti v sedanjih okoliščinah lepih iluzij odkrivajo brez zadržka svoje prave namere, svoje tajnosti in prikrita čustva. Izplača se, ne da bi Italijanom povedali kaj novega, temveč samo, da bi jim predočili dokument, ki naj ga imajo vedno pred očmi, navesti 12 točk pogojev, ki bi jih angloameriški imperializem rad vsilil premagani Italiji. To je 12 točk, katere je ta ali oni poluradni zastopnik priložnostno že omenil, katere pa sovražna propaganda zdaj predlaga italijanskemu narodu kot račun, ki se mora takoj saldirati. Pogoji bi bili naslednji:

1. Izročitev mornarice ter vojnega in civilnega letalstva.
2. Odprava kovinskih, železnih in strojnih industrij.
3. Zmanjšanje vojske na skromne efektive policije za vzdrževanje notranjega reda ob izključitvi ofenzivnega orožja, to je strojnic, topov, tankov.
4. Odstopitev Pantellerije, Tobruka, Maddalene in drugih strateških oporišč Angliji.
5. Odstopitev Istrije s pomorskih oporiščem Polo in Triestejem Jugoslaviji z mejami ob Isonzu.
1. Odstopitev raznih otokov Jonskega morja in Dodekaneza Grčiji.
7. Odpoved Italije kolonialnemu imperiju z Libijo vred.
8. Izbris Italije iz vrst velesil.
9. Vojaška zasedba italijanskega ozemlja za nedoločen čas.
10. Zatrtje žitarstva in omejitev poljedelstva na pridelovanje zelenjave.
11. Razpustitev mnogih univerz.
12. Odprava klasičnega pouka, da se ne bi mladina navdihovala ob zgodovinski veličini Rim in omejitev pouka na šole poklicne vrste.
13. Izropanje muzejev in umetniških zakladov, javnih in zasebnih.
14. Izraba italijanskega ljudstva za zamenjavo funta po 480 lir.

Ta seznam, ki prizadeva vse ustanove, razrede in udejstvovanja italijanskega naroda z namero, da bi bila država brez upanja ponižana in brez rešitve zasužnjena, kaže, kakšno je sovraštvo Anglosasov do italijanskega rodu in kakšen je duh neusmiljenega maščevanja do tega naroda, ki je samo tega kriv, da je skušal prisvojiti si mesto na svetu, ki je vredno njegovih žrtev in njegovih sposobnosti.

Predsednik bolgarske vlade v Makedoniji

Sofija, 11. jul. s. Ministrski predsednik in zunanji minister Filov potuje ob spremstvu kapetana ministra po Makedoniji.

Sofija, 11. jul. s. Po današnji odredbi policijskih oblasti se morajo vsi javni lokali v Sofiji zapreti opolnoči.

Potres na Pacifiku

Buenos Aires, 11. jul. s. Potresne opazovalnice so zabeležile potres, čegar epicenter je bil verjetno na južnozapadnem področju Pacifika. Potresni sunki, ki so bili zelo siloviti, so trajali dve uri in pol.

Prihodnji trije romani DK

Čez nekaj dni bo izšel **»Vzhod in zapad«**, julijski roman knjižne zbirke »Dobra knjiga«. Sredi avgusta bodo izšli **»Borci proti smrti«**, sredi septembra pa **»Pokojni Matija Pascal«**. Na kratko lahko povemo o teh knjigah:

Luigi Pirandello:

„Pokojni Matija Pascal"

Pisatelj velja za prvaka sodobne italijanske dramatike in literature sploh ter je bil odlikovan z Nobelovo nagrado. Roman »Pokojni Matija Pascal« je njegovo najboljše pripovedno delo in je v številnih prevodih dosegel svetovni sloves. Duhovito spisana zgodba, polna svojevrstnega finega humorja in prave Pirandellove ironije, pripoveduje o nesrečnem človeku, ki je po raznih naključjih in zmotah dvakrat umrl in je bil za ljudi že zlavnaj v grobu, ko je v resnici hodil v sredi med njimi ter doživljal mnoge prečudne zapletljaje svojega življenja. Roman je eno izmed Pirandellovih zgodnjih del, vendar spoznavamo že v njem obrise pisateljeve svojevrstne življenjske zasnove, ki je dobila v njegovih slovečih dramah toliko presunljivih izrazov. Po splošni sodbi je ta roman eno izmed reprezentativnih del sodobnega italijanskega pripovedništva. Prevod je oskrbel Božidar Borko.

Pearl S. Buck:

„Vzhod in zapad"

Nobelova nagrajenka, ki se je s svojimi romani z Daljnega vzhoda tako zelo priljubila tudi našemu občinstvu, prikazuje v svojem delu »Vzhod in zapad« Kitajsko na prelomu. Tudi v tej knjigi eksotizem pisateljici ni namen, niti samo dekoracija. V intimno izpoved mlade, a v starem duhu vzgojene Kitajke, je strnila Pearl Buck svetlobo in sence te skrivnostne dežele Ljubezen čistega srca, ki premaga predsodke preteklosti in prezir novotarjev, je vodilni motiv te plemenite zgodbe. Roman je prevedla Olga Grahorjeva.

Paul de Kruif:

„Borci proti smrti"

Slavni zdravnik, nizozemski rojak, nam v devetih poglavjih pripoveduje življenjske usode mojstrov medicinske vede, borcev proti smrti, tistih mnogokrat pozabljenih junakov zgodovine, ki so z neusmiljenim žrtvovanjem samega sebe tako pomembno in nesebično služili človeštvu. Kakor fantastičen roman se berejo opisi epohalnih odkritij, ki dandanes tolikim ohranjajo življenje in ki jih označujejo večini neznana imena Banting, Minot, Schaudinn, Wagner-Jauregg itd. Knjiga, ki bo po svoji snovi za našo zbirko in za našo javnost velika novost, je napisana brez strokovne prenatrpanosti, s prožnim peresom poznavalca in človekoljuba. Knjiga bo izšla v prevodu dr. Mirka Černiča.

Naročite se na Dobro knjigo, če še niste naročeni!

V zbirki »Dobri knjigi« izide vsak mesec en roman in tudi naročnina se lahko plačuje mesečno. Knjige se dobe broširane ali vezane v polplatno in tiskane na boljšem papirju. Naročnina znaša:

a) za naročnike, ki so obenem naročniki »Jutra«, »Slovenskega naroda« ali »Domovine«, mesečno 10 lir za broširano in 20 lir za vezano izdajo;

b) za ostale naročnike mesečno 11 lir za broširano in 22 lir za vezano izdajo.

V podrobni prodaji velja vsaka knjiga 13 lir broširana in 28 lir vezana. Naročniki DK dobe torej knjige po znatno nižji ceni in imajo še to ugodnost, da se jim dostavljajo knjige na dom, ako pri naročbi izrecno ne sporoče, da bodo sami prihajali po nje. Novi naročniki lahko dobe po znižani ceni tudi dosedanje romane DK, kolikor so še na zalogi.

Naročnike sprejemajo v Ljubljani uprava naših listov v Narodni tiskarni in njeni inkasanti; v Novem mestu pa tamkajšnja podružnica »Jutra« in »Slovenskega naroda«. Iz drugih krajev se lahko naroči »Dobra knjiga« po pošti na naslov: Uprava »Jutra«, Puccinijeva 5.

Svečana otvoritev akademskega leta na Kraljevi univerzi v Perugiji

Perugia, 11. jul. s. Davi je bilo ob navzočnosti ministra Bigginija, nemškega veleposlanika, veleposlanika Španije, ministra Finske, ministra Hrvatske, kulturnih atašejev Madžarske in Rumunije otvorjeno akademdsko leto Kraljeve univerze. Po poročilu rektorja prof. Lupattellija je kratko nagovoril zbrane veleposlanik von Mackensen, izpričujoč visoko kulturno poslanstvo univerze, na kateri se inozemci čutijo prijatelje v hiši prijateljev. To ozračje prijateljstva in medsebojnega razumevanja bo rodilo novo Evropo.

Minister Eksc. Biggini se je zahvalil veleposlaniku Nemčije za njegove besede ter je predaval o državi v sodobni zavesti. Minister je omenil spremembe, katerim so v moderni dobi podvržene gospodarske, socialne, moralne in duhovne vrednote in nujnost, da se ta vprašanja rešijo in se oproste krize, ki jih ograža ob vseh strani. Rešitev zamotanih vprašanj nudi lahko samo država, ki je sposobna, da se loti in premaga krizo samo. Minister je nato pretresel liberalne, demokratične, socialistične in komunistične ideologije zatrjujoč, da so se ti režimi izkazali v sami Italiji za nesposobne, da bi rešili vprašanja in ki so vsepovsod nastajala. Tako je nastala potreba po novem režimu in po novem pojmovanju države. Eksc. Biggini je obrazložil nato pomen in vsebino totalitarne fašistične in narodnosocialistične države, ki ni nič drugega kot družba sama, ocenjena v odnosih do najvišjega smotra, ki je cilj volje posameznika. Nato je govoril o odnosih med državo in narodom, med državo in posameznikom. Fašistično revolucijo je treba razumeti kot pravcato odkritje enega moža: Mussolinija. Proti koncu učenega poročila, v katerem so bila pojasnjena nova načela korporativne države, je minister zaključil s trditvijo, da mednarodna važnost fašizma zavisi od stvarnega političnega izkustva, ki je zgodovinsko izkustvo. Na podlagi te gotovosti in spolšne resnice, ki jo vsebuje, gledamo v bodočnost, ki bo naša, kajti narodi, ki prezirajo barbarstvo in cenijo bogastvo duha, znajo delati in se boriti za sveto stvar.

Navzoči so sprejeli pomemben govor ministra Bigginija s toplim odobravanjem. Nato je Eksc. Biggini obiskal kraljevo univerzo, kjer mu je rektor senator Orano predstavil akademski zbor. Zvečer je minister zopet odpotoval v Rim.

Neprestane intrige v francoskem taboru

De Gaulle poskuša povsod izigrati Girauda

Tanger, 10. jul. s. Potniki, ki prihajajo iz Maroka, pripovedujejo o značilnih sporih, ki se dogajajo že nekaj časa med degaullističnim funkcionarji ter ameriškimi politično-vojaškimi oblastmi in sicer zato, ker ustavlja francoska policija Arabce Francoze in tujce, ki so v kakršnih kolih odnošajih s slovitimi »osvoboditelji« ali pa, ki te tudi po naključju obiščejo, oziroma spregovore z njimi na cesti. V francoskih policijskih stanicah so ustanovili posebne urade, v katerih takšne osebe skrbno beležijo. Potem, ko policija sumljive osebe na dolgo in na široko izpraša, jih preda antropometričnemu oddelku, ki jih fotografira in premeri po vseh pravilih. V skladu s pojasnili in z vedenjem prijetega med to proceduro se potem mož izpusti in sicer po strogem posvarilu, ali pa se pridrži v zaporu oziroma odpošlje v kakšno koncentracijsko taborišče. Zaradi teh sistemov je med vojaškimi oblastmi in degolistično policijo, ki se smatra že za popolnoma neodvisno od pravih gospodarjev, t. j. severnih Američanov, nastala že celo vrsta incidentov. V političnih krogih ne izključujejo, da so tudi ti neredki incidenti pripomogli k temu, da se je ameriško javno mnenje obrnilo proti De Gaullu in njegovim afriškim pristašem. Medtem pospešuje alžirska komisija, ki je popolnoma pod degolističnim vodstvom, čiščenje v vojski ter odstranjuje vse elemente, ki niso zadostno vdani De Gaullu. Izkoriščajoč Giraudovo odsotnost je doslej odstavila 150 generalov in 30 admiralov, češ da je treba vojna poveljstva pomladiti. Med temi odstranjenci sta tudi general Prioux in admiral Michelies, načelnika glavnega stana Giraudove vojske oziroma mornarice.

Buenos Aires, 12. jul. s. Prepiri med Francozi segajo notri v Argentino. Neki Albert Guerin, predstavnik skupine generala de Gaulla, je zatrjeval, da je edini način za rešitev sedanjega spora med voditelji francoskega gibanja ta, da bi bil Giraud izločen iz francoske narodne komisije v Alžiru, kajti pristaši De Gaullea nikakor ne bodo dovolili, da bi bil še nadalje njen član.

Buenos Aires, 11. jul. s. Iz Washingtona poročajo, da je predsednik Roosevelt izjavil, da Amerika ne bo priznala nobene francoske vlade, dokler bo vojna trajala. Predsednikova izjava je značilna, če pomislimo na manevre De Gaulla, da bi si zagotovil vodstvo francoske vlade, in če pomislimo, da se general Giraud mudi v Washingtonu.

„Zavezniki" med seboj

Buenos Aires, 12. jul. s. Hud prepir je nastal med velikimi in malimi tako zvanimi »zavezniškimi« narodi glede povojne obnove, katero si hočejo Amerika, Anglija, Rusija in Kitajska vsaka zase izključno rezervirati. Zastopniki fantastičnih vlad malih narodov, ogorčeni, da niso bili niti obveščeni o hipotetičnih načrtih obnove, so pričeli sestavljati svoje proteste. Prva je protestirala imenska vlada Nizozemske, kateri sta sledili norveška in belgijska vlada. Zanimivo je, da je protestirala, kakor javlja »Newyork Times«, tudi Kanada, ki je izkoristila priliko, da je ponovno pripoznala svoje hotenje po popolni neodvisnosti od Anglije.

Neobičajne želje Rooseveltove žene

Buenos Aires, 11. jul .s. Eleonora Roosevelt, prva žena zvezdnate republike, je z vso resnostjo in prepričanjem predlagala, naj bi stroške za četrte volitve njenega soproga nosila država. Ameriški tisk je nepričakovano odgovoril na zahtevo Eleonore. »New York Telegram« omenja celo z ogorčenjem, da je Rooseveltova družina porabila v zadnjih desetih letih za osebne namene politične narave velikanske državne vsote in da bi rada hodila po tej poti brez sramu naprej tudi v vojnem času.

Skrbi canterburyskega nadškofa

Lizbona, 12. jul. s. Britanska obveščevalna služba poroča o izjavi canterburryjskega nadškofa, ki je dejal, da se bo po vojni v Angliji sebičnost še bolj razmahnila zaradi splošne utrujenosti in zaradi razrahljane discipline, ki je posledica vojne. Glede na moralo dežele se nadškof boji velikega padca v pogledu poštenosti in brezhibnih odnosov med obema spoloma.

Kadar prodajaš ali kupuješ — preglej »Jutrove« male oglase!

„Prima linea"

Izšla je nova 36. številka glasila borbenih fašijev Ljubljanske pokrajine. Politični del se bavi v obsežnih člankih s sedanjim položajem in dogodki, ki so v osprelju splošne pozornosti. Na uvodnem mestu stoji umestno razglabljanje znamenitih Ducejevih besed o napadalcih, ki morajo obležati v vodoravni legi. Obsežen članek je posvečen na prvi in drugi strani važnemu vprašanju »Sredozemlje in Italija«. Kulturni del lista je zelo pester ter vsebuje zanimiva poročila o umetniških razstavah in drugih kulturnih pojavih. Zelo pester je tudi organizacijski del, ki prinaša mnogo čtiva za bojevnike in za člane fašijev. Kakor vedno, je list opremljen z lepimi slikami, predstavljajočimi bodisi prizore z različnih front ali pa iz domačega življenja.

Taborjenje in kolonije GILLa

Dne 10. t. m. se je začelo v tivolskem parku prvo taborjenje prednjakov, ki se ga udeležuje v prvem turnusu 160 balill. Drugega turnusa, ki se bo otvoril 1. in bo trajal do 15. avgusta, se bo udeležilo 150 avantgardistov.

Ob koncu taborjenja bodo udeleženci, ki bodo spoznani za sposobne, dobili stopnjo vicekaposkvadre.

Obenem so se v Ljubljanski pokrajini otvorile 3 dnevne kolonije, v katere bo pripuščenih 300 otrok v prvem turnusu od 10. julija do 10. avgusta in 300 deklic v drugem turnusu, ki bo tudi trajal en mesec. V najbližji dobi bo otvorjeno v naši pokrajini nadaljnjih 7 dnevnih kolonij, ki bodo sprejele okoli 400 članov organizacije za dobo enega meseca.

Zagonetni vzroki nesreče Sikorskega

Lizbona, 12. jul. s. Portugalski listi objavljajo brzojavko agencije »United Press«, po kateri naj bi bila težko razložljiva dejstva uspeh preiskave glede letala, s katerim je potoval general Sikorski. Javljajo, da so morali celo angležki letalski strokovnjaki, ki so bili poklicani v Gibraltar in hlinjli preiskavo, izjaviti, da se jim zdi zelo čudno, da so se štirje motorji letala, ki je prevaževalo generala Sikorskega, istočasno ustavili. Ker so pa morali dati pojasnilo o nesreči, so postavili domnevo, da je nastala okvara zaradi preobteženosti, kajti v letalu je bilo poleg prtljage in drugega tovora 24 oseb. Drugi strokovnjaki so izrekli mnenje, da je bil bencin pomešan z nekim surogatom. To gorivo ni moglo spraviti letal v pogon. Nobeden od strokovnjakov, ki jim je bila preiskava poverjena, pa ni skušal pojasniti dejstva, da so se vsi štirje motorji v letalu po odletu istočasno ustavili.

Obisk Toja na Javi in Filipinih

Tokio, 12. jul. s. Na svojem nadzorstvenem potovanju je ministrski predsednik Tojo med toplimi ovacijami občinstva posetil mesto Djokrakarta, kjer je imel pomenek z generalom Harado, vrhovnim poveljnikom japonskih sil na otoku Javi. Nato se je napotil v Manilo, kjer ga je sprejel general Šigenori Kuroda, poveljnik japonskih čet na Filipinih. Pri sprejemu so bili navzoči tudi člani pripravljalnega odbora za nezavisnost Filipinov.

Turška sodba o japonskih uspehih

Carigrad, 10. jul. s. Vojaški sodelavec lista »Tasviri Efkar« razpravlja o vojaških operacijah na Pacifiku in pravi, da so Američani pričeli ofenzivo, ki je imela doslej malo uspehov. Izgube vojnih in prevoznih ladij, ki so jih utrpeli zaradi delovanja Japoncev pri Salomonskih otokih, kažejo, da Japonci popolnoma obvladajo morje in zrak v tem operativnem odseku.

Zapletljaji na Bližnjem vzhodu

Ankara, 11. jul. s. Položaj v Siriji se je še poslabšal zaradi pogostih sabotažnih dejanj. Vojaško sodstvo so razširili tudi na železniška podjetja. Kdor se bo mudil v bližini mostov in železnic brez zadostnega opravičila bo prijet in izročen vojnemu sodišču. Straže so dobile zapoved, naj streljajo brez opozorilve. Nadzorstvo nad vsemi železničarji v Siriji in Libanonu je bilo ojačeno, Po vesteh iz Palestine je prišlo do novih spopadov med Arabci in Židi v bližini Tel Aviva in Jafe. Policija je s težavo vzpostavila red, ko ji je prišlo orožništvo s četami na pomoč. 30 aretirancev, ki so skoraj vsi Arabci, so izročili vojaškemu sodišču. Prehranjevalne ovire v Palestini so se poslabšale zaradi umazanih spekulacij Židov, ki si nabavljajo blago in ga prodajajo Angležem, ki pa vedno bolj vneto rekvirirajo. Zaradi tega so nastale številne demonstracije, ki so bile zatrte.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 13. julija, ob 19.: **Nevesta s krono.** Red Torek.

Sreda, 14. julija, ob 19: **Nevesta s krono.** Red Sreda.

Četrtek, 15. jul., ob 19.: **Nevesta s krono.** Red Četrtek.

Petek, 16. jul., ob 10.: **Mali lord.** Zaključena predstava za GILL.

*

Strindberg: Nevesta s krono, pravljična drama v petih dejanjih. Vsebina je zgodba dveh hiš v Dalarnu, ki žive v sovraštvu in ki ju spravil ljubezen med potomcema. Posledice njune skrivne ljubezni osramotijo po splošnem gledanju na moralo hišo, iz katere izhaja dekle, ki izvrši zločin, da bi mogla zakriti sramoto in nositi na svoj poročni dan krono. Njen duševni konflikt in njeno očiščenje je miselno jedro te pravljične igre. Glavni vlogi igrata Šaričeva in Jan. Režija in zamisel scene C. Debevec, scenska glasba A. Balatka; vodi jo B. Adamič. Scenograf: V. Skrušny; načrti za kostume: J. Vilfanova.

OPERA

Torek, 13. julija, ob 19.: **Mrtve oči.** Red B.

Sreda, 14. julija, ob 19.: **Madame Butterfly.** Red Premierski. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve.

Četrtek, 15. jul., ob 19.: **Tiha voda.** Red A.

Petek, 16. jul., ob 19.: **Prodana nevesta.** Red Četrtek.

*

Za abonente pride v sredo na spored kot zadnja predstava letošnje sezone Puccinijeva opera **»Madame Butterfly«** z gostom Zlato Gjungjenčevo v naslovni partiji.

Glede na bližnji sklep dramske in operne sezone bodo imeli abonenti reda A B v tem tednu izjemoma tri predstave. Abonentom reda Četrtek pa bo uprizorjena v tem tednu Smetanova **»Prodana nevesta«** izjemoma v petek, ker je bila prejšnji teden za njihov abonma zaradi obolelosti gospe Vidalijeve in g. Čudna v Operi predstava odpovedana. P. n. abonenti naj vzamejo to blagohotno na znanje.

Vsak naročnik „Jutra" je zavarovan!

Gospodarstvo

Druga letina v Italiji

Še v večji meri kakor prejšnja leta gre letos v Italiji propaganda za tem, da se dosežeta v istem letu dve letini. V zadnjih letih je to posebno dobro uspelo v Padski nižini, kjer se je že docela udomačilo, da po končani pšenični letini speljejo na polja vodo in pridelajo še v istem letu riž. Seveda je treba v ta namen uporabiti sadike riža. Sedaj se mora udomačiti načelo dveh letin tudi v ostalih področjih Italije, ki nimajo možnosti namakanja polj. V ta namen propagirajo pridelovanje koruze in krompirja kot drugega pridelka po končani žitni letini. Letos bo to delo zlasti olajšano, ker imamo zelo zgodnjo žetev. Selekcijska postaja v Bergamu je pripravila velike količine posebne semenske koruze, ki se pozno seje in dá prav dober pridelek. Obenem propagirajo pridelovanje krompirja kot drugega pridelka ter priporočajo kmetom v ta namen, da puste krompir že prej vzkaliti, da se vegetacijska doba skrajša.

Kmetje se živo zanimajo za to akcijo, saj jim je od drugega pridelka dopuščeno pridržati za lastne potrebe in za potrebe živinoreje dodatne količine. V zadnjih letih so bili doseženi tudi prav dobri rezultati s pridelovanjem soje, bodisi kot prve ali druge kulture. V Padski nižini so že lani sadili sojo po končani žitni letini in je soja v septembru lepo dozorela. Pridelek se giblje med 12 do 16 metrskih stotov na hektar. Pridelovanje soje je priporočljivo tudi drugje, ker prenese soja tudi daljšo dobo suše.

Industrija paradižnikovih konzerv

Kakor je razvidno iz uradnega poročila, ki je bilo predloženo glavnemu odboru korporacij, je bila v italijanski industriji paradižnikovih konzerv izvršena obsežna racionalizacija in koncentracija. Produkcija bo v bodoče osredotočena v sposobnejših obratih, zato se število industrijskih obratov za izdelovanje paradižnikovih konzerv zmanjša od 269 na 157. Italijanska industrija paradižnikovih konzerv zavzema v okviru italijanske industrije važno mesto, saj zaposluje okrog 40.000 delavcev in predela na leto 1 milijon ton paradižnikov, ki se pridelajo na površini 50.000 ha. Leta 1940 je ta industrija izdelala 150.000 ton paradižnikovih konzerv v vrednosti 600 milijonov lir; od te proizvodnje je šla skoraj polovica v inozemstvo, namreč 70.000 ton v vrednosti 170 milijonov lir. V svetovnem izvozu paradižnikovih konzerv je Italija daleč na prvem mestu, saj je bil italijanski izvoz pred vojno dvakrat večji kakor izvoz ostalih držav

Močno je razvita tudi industrija sadnih konzerv, ki je v normalnih časih predelala eno petino italijanskega sadnega pridelka in je potrošila eno desetino celotne italijanske proizvodnje sladkorja. Letna proizvodnja se je gibala na višini 80.000 ton v vrednosti 500 milijonov lir. V zvezi s tem je omeniti tudi industrijo za konzerviranje sočivja, ki je pred vojno predelala eno desetino italijanskega pridelka sočivja in je izdelala 25.000 ton konzerv v vrednosti 100 milijonov lir.

Gospodarske vesti

= **Pred zaključkom italijanske žetve.** Dež, ki je padal konec junija, ni resno oviral del pri spravljanju letošnjega žitnega pridelka in je le ponekod prišlo do delne zakasnitve. V ostalem pa je dež zelo koristil okopavinam in nasadom krmilnih rastlin, pa tudi travnikom. Spričo dalekosežne uporabe razpoložljivih delovnih moči in predpisov o delovni službi so žetvena dela naglo napredovala. Posebno je poudariti uspešno sodelovanje dijaštva pri poljskih delih. Kakovost letošnje pšenice je prav dobra in je skoraj povsod dosežena hektolitrska teža 78 kg, v mnogih primerih pa znaša hektolitrska teža 80 in še več kilogramov. Spričo dobre letine bo v novem gospodarskem letu oskrba s krušnim žitom mnogo boljša, kakor je bila lani, pri čemer je tudi upoštevati, da v novem letu ne bo treba pošiljati žita v pasivne dežele, kakor v Albanijo in Grčijo.

= **Popis živine v Italiji.** Dne 20. t. m. bo v vsej Italiji izvršen popis živine, ki se bo v toliko razlikoval od prejšnjih popisov, da bo popisana tudi perutnina. To pa zaradi tega, da bo mogoče izvesti boljšo organizacijo oddaje jajc. Sedaj je v posameznih pokrajinah oddaja jajc od strani proizvajalcev različno organizirana. Urad za prehrano v pokrajini Ferrara, ki je izdal n. pr. predpis, po katerem morajo posestva, ki imajo več kakor dva hektarja orne zemlje, od junija do oktobra oddati po 150 jajc, manjša posestva pa po 75 jajc. V bodoče pa bo verjetno oddaja odvisna od številčnega stanja perutnine.

= **Delovni čas v Italiji.** V zvezi s potrebo zaposlitve brezposelnih delavcev je bil z dekretom iz leta 1937 zmanjšan delavni čas v italijanskih industrijskih podjetjih na 40 ur na teden z možnostjo, da se v izrednih primerih poviša za 12 ur na teden. 40urni delavnik je bil že v začetku vojne v mnogih strokah razveljavljen, leta 1940 pa je bil razveljavljen sam dekret iz leta 1937. Korporacijsko ministrstvo je prejelo dalekosežna pooblastila za določitev delovnega časa. Te dni je bil z odlokom korporacijskega in oboroževalnega ministrstva delovni čas določen v splošno na 48 ur na teden z dodatkom dveh nadaljnjih dnevnih ur v nujnih primerih.

= **Zavod za industrijsko obnovo.** Pretekli teden smo na tem mestu objavili nekaj podatkov o lanskem poslovanju Zavoda za industrijo IRI. Dodatno so bile objavljene še naslednje zanimive podrobnosti. Ko je bil zavod leta 1933. ustanovljen v zvezi z ukrepi za sanacijo gospodarstva po končani svetovni gospodarski krizi, je moral prevzeti znatno število udeležb pri industrijskih družbah in od bank še obveznosti v višini 16.3 milijarde lir. Od teh prevzetih obveznosti je sedaj likvidiranih skoro 10 milijard. Obveznosti teh bank nasproti novčanični banki so se zmanjšale od 9.7 na 3.1 milijarde lir. Dogovor, ki obstoja med zavodom IRI in zavodom Banca d'Italia jamči za nadaljno avtomatsko odplačilo teh obveznosti. Poročilo za lansko leto ugotavlja, da so velika denarna sredstva, ki jih je v dobi svetovne gospodarske krize novčanična banka stavila na razpolago za sanacijo bank, v celoti zopet pritekle nazaj v novčanično banko in sedaj imajo banke pri novačnični banki dobroimetja v višini 4 milijard. Poročilo nadalje navaja, da so se udeležbe zavoda pri kontroliranih podjetjih lani povečale od 7.98 na 8.22 milijarde lir, čeprav je zavod odprodal za 675 milijonov lir udeležb (v obliki delnic), na katerih ni imel več interesa. Skupna vrednost podjetij, pri katerih je zavod udeležen znaša 37.4 milijarde lir. Ta podjetja so lani na novo investirala 3 milijarde lir. K tem investicijam je zavod prispeval 734 milijonov lir, ostanek pa so si podjetja sama priskrbela. Tri velebanke nacionalnega interesa, ki jih kontrolira zavod, upravljajo za 36 milijard lir lastnih in tujih sredstev.

= **Ukrepi za žitno letino v Ukrajini.** Da se zagotovi pravočasna žetev in jesenska setev so zasedbena oblastva v Ukrajini izdal potrebne ukrepe, po katerih bo k delu pritegnjeno še mestno prebivalstvo. Tudi vozila morajo biti za namen na razpolago.

= **Popis bakrenih kotlov Nemčiji.** Nemški državni pooblaščenec za železo in kovine je izdal odredbo, po kateri se morajo do 31. julija prijaviti gospodarskim uradom vsi kotli iz bakra in bakrenih zlitin, ki se proglašajo kot zaplenjeni z vsemi ostalimi deli. Izjema velja za bakrene kotle z vsebino manj kakor 5 litrov. Zaenkrat pa še ni odrejena oddajna dolžnost. Pooblaščenec za železo in kovine bo lastnikom sporočil, kdaj bodo morali kotle oddati. Predvidene so izjeme v primerih, kjer je kotel za obratovanje nujno potreben.

= **Povišanje izvozne cene za rumunsko mineralno olje.** Iz Bukarešte poročajo, da so bile uradno povišane cene za izvoz mineralnega olja, in sicer za 9 do 39%. To povišanje je posledica zvišanja prevozne tarife na železnicah, ki je bilo uveljavljeno 1. aprila v višini 100%.

= **Gospodarske vesti iz Srbije.** Srbski komisar za cene in mezde je v sporazumu z ministrom za kmetijstvo in prehrano določil odkupne cene za žito za leto 1943. Za pšenico, rž, ajdo in soržico znaša osnovna cena 400 din za 100 kg. K temu je prišteti dobavno premijo 100 din, ki jo dobi vsak proizvajalec, če odda žito do konca septembra, in še izredno premijo 100 din, ki jo dobe vsi proizvajalci v občinah, če zadoste svoji oddajni dolžnosti do 31. avgusta. — Srbski ministrski svet je podaljšal za eno leto moratorij za privatno-pravne obveznosti iz predvojne dobe, ki je potekel 30. junija 1943. Moratorij velja za dolžnike, ki so navedeni v prvotni naredbi z dne 6. junija 1941. — S sedežem v Beogradu je bila ustanovljena družba Industrija vrenja d. d. z delniško glavnico 6 milijonov dinarjev. — Pred kratkim je prispelo v Srbijo prvikrat po dolgem času zopet blago iz Turčije. Pošiljke so obsegale ribe, lešnike in rozine. — Za prodajo medu je bila v Srbiji določena maksimalna odkupna cena 90 din za kg, v nadrobni prodaji pa na 114 din za kg.

= **Visoka pasivnost egiptske zunanje trgovine.** Medtem ko se je v letu 1940. egiptski izvoz še dvignil od 32 na 62 milijonov turških funtov je že leta 1941. zdrknil navzdol na 22 milijonov funtov, lani pa je po najnovejših podatkih dosegel komaj 19 milijonov funtov. To nazadovanje vrednosti izvoza, od katerega je v normalnih časih odpadlo 75% na bombaž, je bilo zabeleženo navzlic splošnemu dvigu cen. Egiptski uvoz, ki je bil zadnja leta precej stabilen (leta 1939. je znašal 33 milijonov funtov, naslednje leto 32 milijonov, predlanskim pa zopet 33 milijonov) se je v preteklem letu dvignil na 55 milijonov. Tako je bil lani zabeležen znatni uvozni presežek v višini 35 milijonov funtov nasproti 11 milijonov v prejšnjem letu in izvoznemu presežku 30 milijonov v letu 1940.

†

Dotrpel je in Bogu vdano se poslovil, naš ljubljeni soprog, sin, brat, svak, stric, gospod

PRAZNIK FRANC

vezilni mojster tov. Stora d. d.

Pogreb bo iz hiše žalosti Gosposvetska 280, 13. t. m. ob 17. uri, na pokopališče Dravlje.

Ljubljana, D. M. v Polju, Zagorje, 12. julija 1943.

ŽENA in OSTALO SORODSTVO

Otroško igrišče v Tivoliju je odprto

Ljubljana, 12. julija.

Včeraj je bil praznik naše mladine: na prostranem, krasno urejenem prostoru prelepega Tivolskega parka je zakraljevala mladina, tako zaželeno otroške igrišče naših malčkov je bilo otvorjeno! Ko so se bližala gradbena dela kraju, je prihajalo na nastajajoči paradiž vedno več mali radovednežev, ki so se na lastne oči hoteli prepričati, kdaj bodo delavne roke končale z delom ter bodo tedaj sami zagospodovali na tem mladini namenjenem prostoru.

Zanimanje za nedeljsko slavnost je bilo veliko. Že uro pred napovedanim pričetkom se je pričela zbirati mladina, ki je posedla na tržne klopi, nameščene ob krožni poti. K tej slovesnosti pa niso prispeli samo najmlajši, bile so tu tudi njih sestre in bratje, očetje in matere, na nasipu ob krožni poti je bilo polno občinstva: pester je bil pogled na ta razgibani, živi mozaik. Medtem, ko so prihajali gledalci, so se pa za mestno vrtnarijo uvrščali v dolg sprevod nastopajoči otroci, gojenci vrtcev in zavetišč.

Krasen je bil pogled s stopnišča pod Tivolskim gradom na to otroško kraljestvo. V polkrogu so bili ob igrišču postavljeni zastavni drogi, na katerih so v poletnem vetru vihrale državne in mestne zastave. Nedaleč od stopnic je dr. Adlešičev vodnjak. Iz štirih nizkih vodometov priteka sveža voda v vodnjak, iz katerega odteka po vijugasto zaviti strugi, zgrajeni iz kamenitih ploščic v širen, okrogel in nizek bazen, odkoder nadaljuje potoček pot v ribnik. Sredi velike zelene ploskve je okrogel z nizkimi deskami ograjen prostor, v katerem je nakopičena mivka. Ob železniškem prelazu kraj Nunske ulice je pa postavljen vrtiljak, na katerem so nameščeni med klopmi leseni konjički. Poleg vrtiljaka je zgrajena gugalnica ter gugalnica s prečko. Pred obema koncema prečke sta postavljeni glavi belega in črnega konjička: pogumni fantje se bodo oklenili glav konjičev, da ne bodo padli s prečke na mehko travo!

Prisrčno otroško slavnost so počastili s svojim obiskom tudi naši najvišji predstavniki. Na otroško igrišče je prispel Eksc. Visoki Komisar in Zvezni Tajnik Lombrassa, nadalje zastopnik Poveljnika XI. Armadnega Zbora Eksc. Gambare general Ruggero, ljubljanski škof dr. Rožman, mestni župan general Rupnik in podžupan dr. Tranchida, podprefekt dr. David, podprefekt inspektor dr. Bisia, Zvezni podtajnik Sellone, kvestor dr. Ravelli in podkvestor dr. Ferrante, poveljnik pehotne divizije general Fava, Visokemu komisarju dodeljeni major Kr. karabinerjev Baroni, višji oficir pri poveljstvu Kr. karabinerjev kapetan Dellaventura, in še veliko število drugih predstavnikov in odličnikov.

Medtem, ko je šel ljubljanski škof s svojim mladim spremstvom proti skupini odličnikov, je postaven fantič korakal na čelu dolgega sprevoda po krožni poti proti ribniku. Za zastavonošo so se uvrstili kolesarji. Prva dva sta bila v slovenskih narodnih nošah, vrsti kolesarjev so sledili otroci s konjiči. Izmenoma so se vrstili dečki in deklice. Tudi nekatere deklice so bile v naših starodavnih narodnih nošah. Zelo mikaven je bil pogled na ta pester sprevod, v katerem so korakali harmonikarji, ki so veselo igrali na svoje instrumente. In v tem sprevodu, v katerem je sodelovalo okoli 500 otrok sta se vozila na prikupnem vozičku tudi ženin in nevesta, oba v slovenskih narodnih nošah. V voz sta bila pa vpregana dva konjička. Gledalci so z naivnim odobravanjem opazovali sprevod malčkov, ki se je ustavil pred visokimi gosti. Malčki so obstopili odličnike ter zapeli: Mi se imamo radi...

Zatem je spregovoril župan general Rupnik:

Ekscelence! Velespoštovane dame in gospodje! V duhu nesmrtnega Pestalozzija je moj prednik župan dr. Adlešič sprožil idejo ter ta mali lepi košček zemlje namenil otročičem za veselo igranje. Za idejo je prišla odločitev. Čeprav je povsod okrog nas divjalo uničevanje, je idejo in sklep uresničil mož, ki je kot Visoki komisar naše pokrajine, sledeč popolnoma vodilom največjega prijatelja in zaščitnika matere in otroka, Duceja, tudi sam bil velikodušen in dobrosrčen dobrotnik naših otrok in mater. Odločnemu posegu in stalni podpori prvega Visokega komisarja te pokrajine, Eksc. Emiliju Grazioliju, se moramo zahvaliti, da je lepa zamisel ob vojnih časih vendar postala resnica, ter ga bodo Ljubljančani za to delo ohranili v hvaležnem in trajnem spominu. To delo pa ima svoj pomen — ne samo za naše otroke! Njegova ustvaritev je stotinam nezaposlenih očetov, obdarjenih s številnimi otroki, dolgo dajala delo ter kruh, hkrati je pa marljivim vodjem del tehniškega oddelka in mestne vrtnarije, zlasti projektantu, mestnemu arhitektu ing. Kobetu in ing. Gjudu ter mestnemu vrtnarju, nadzorniku Lapu, dala priliko, da so se s svojim znanjem uspešno izkazali. — Ko Ekscelenco Visokega komisarja prosim za dovoljenje, da to igrišče izroči našim najmanjšim ter hkrati prosim Eksc. prevzvišenega knezoškofa, naj ta prostor nedolžne igre in na vse njegove majhne obiskovalce prikliče božji blagoslov, sem prepričan, da tolmačim prisrčno misel vseh prebivalcev Ljubljane z najiskrenejšo željo: na tej sončni, zeleni trati naj se naš najmlajši rod razigra zdrav in vesel pod varstvom svojih angelčkov varuhov in svojih dobrih mamic! Obvarovana naj bo pred letečimi alj plazečimi se rablji satanskih, narode uničujočih oboževalcev zlatega teleta, ki more otroke in matere. Na zdravem, sončnem zraku naj najmanjši Slovenci in najmanjši Italijani, prav tako pa tudi njihovi majhni gostje iz druge nove Evrope postanejo pri veselih igrah neločljivi prijatelji, da bi še, ko odrasejo, sodelovali na dokončnih zgradbah onega pravičnejšega in lepšega sveta, ki je za njegovo ustvarjenje Duce prvi dvignil vero in meč ter za to zamisel dal sredstva. —

Po županovem nagovoru je pristopil deček v narodni noši k Eksc. Visokemu Komisarju, ga nagovoril ter mu izročil šopek cvetja. Istočasno je pa stopila pred župana mala deklica ter deklamirala. Zatem mu je podarila šopek cvetlic.

Potem ko so malčki podarili cvetje Visokemu Komisarju in ljubljanskemu županu, je mladina pod vodstvom deklice v zboru zapela. Tedaj je stopil pred mladež knezoškof dr. Rožman ter blagoslovil Otroški raj. Po blagoslovu je dr. Rožman nagovoril malčke ter obrazložil, da je pri blagoslovu molil za to, da bo na tem prostoru zdravje in veselje, mladino pa naj druži prijateljstvo pri brezskrbnem igranju na tem prostoru, ki je sedaj kraljestvo naše pridne mladine. Malčki so pazljivo poslušali njim namenjen govor visokega cerkvenega dostojanstvenika. Potem ko je knezoškof dr. Rožman končal svoj govor, je stopila predenj deklica in mu podarila šopek nagljev.

Mladina se je zbrala okoli škofa, nekaj malčkov mu je pa v zboru deklamiralo Pesem o otroškem igrišču. Mladina je zatem še zapela cerkveno pesem in tako je bil glavni del mladinske slavnosti zaključen. Mladež se je porazgubila na širnem prostoru ter si z najrazličnejšimi igrami vedrila nedeljsko popoldne. Nekateri so se vozili na vrtiljaku, drugi so se podali na gugalnico, ostali se pa podili po zeleni trati: šli so se slepe miši, se lovili okoli otroških vrtnaric, vlekli vrv in tako preskušali svojo mlado moč. Kljub temu da ni bilo sonca, je bilo vseeno precej toplo. Toda ob vodnjaku ni bilo gneče. Malokdo si je z vodo gasil žejo! Zato je bil pa tem večji naval tam, kjer so otrokom delili malinovec, katerega je nedolžni mladeži podarila tvrdka Srečko Potnik in drug. Pa tudi sladkorčke je dobila mladina!

Starejši gledalci so se počasi razhajali, toda otroci se niso hoteli nikakor podati domov. Še dolgo časa se je razlegal ob Tivolskem ribniku mladostni vik mladine, ki se je do sončnega zahoda razveseljevala na Otroškem paradižu.

Levo: Mladina, zbrana pred odličniki — Spodaj: Staro in mlado z največjim zanimanjem opazuje nastop mladine na Otroškem igrišču

80 letni ribič rešitelj

Iz Verone poročajo o dogodivščini 80-letnega ribiča Luigija Fave. Njegov desetletni vnuk Mario se je vsedel v čoln ter odveslal na odprto morje z namenom, da bi vrgel mreže. Nenadoma pa se je dvignil vihar, ki je prekucnil ladjico z 10letnim dečkom. Dečkov ded, ki je spoznal, da je njegov vnuk v smrtni nevarnosti, je ne glede na svojo starost plenil v vodo in rešil otroka, ki ga je privlekel iz globine 6 m. Obenem je ribič rešil še 40letnega zidarja Guglielma Violo, ki ga je med kopanjem prijel krč ter je bil v nevarnosti, da utone.

Žarometi in aerofoni za ugotovitev napadajočih sovražnih letal, ki signalizirajo nato protiletalskemu topništvu

Novi dolenjski mojstri

Po kratkem razdobju treh mesecev so se v Novem mestu ponovno vršili mojstrski izpiti. K izpitom se je priglasilo večje število kandidatov, katerim še ni bila dana možnost, da bi polagali izpit v prvem letošnjem roku. Zaradi različnih zadržkov pa mnogo prijavljenih kandidatov ni prišlo k izpitom. Kljub temu je polagalo in položilo izpit 19 kandidatov, ki pripadajo 12 obrtnim strokam.

Izpiti so bili v prostorih poverjeništva novomeškega obrtniškega odseka in jim je predsedoval kot odposlanec Pokrajinskega sveta korporacij g. dr. Josip Pretnar. Vsi kandidati so izpit opravili in dobili naslov mojster. Novi mojstri so postali: Corič Zvonko (brivec) iz Novega mesta, Prešeren Janez iz Potov vrha, Smolič Janez iz Dol. Prekope, Murn Martin iz Žabje vasi in Granda Alojzij iz Celovca pri Šmarjeti (vsi čevljarji), Melanšek Ivan (krojač) iz Novega mesta, Pintar Rudolf iz Novega mesta in Mrvar Alojzij iz Boričevega (oba ključavničarja); Vrbič Bogomir (kovač) iz Regerče vasi, Piletič Jože (lončar) iz Dol. Stare vasi pri Št. Jerneju, Šefman Milan (pečar) iz Novega mesta, Cimperman Stanko iz Novega mesta, Kastelic Jože iz Žužemberka, Vidmar Ivan iz Novega mesta in Knafelc Jože iz Cegelnice pri Prečni (vsi mizarji); Kovač Vladimir (mesar) iz Dvora pri Žužemberku, Jančar Ivan (pek) iz Potov vrha, Jeglič Bruno (usnjar) iz Prečne in Hudokin Pepca (šivilja) iz Dobravic pri Šent Petru.

Res lepo znamenje za naše obrtništvo je, da se celo v današnjih časih mlajša obrtniška generacija prijavlja k polaganju mojstrskih izpitov. Kvalificiranih mojstrov nam posebno na našem podeželju najbolj primanjkuje. Zato se tudi mi pridruzujemo čestitkam predsednika izpitne komisije z željo, da bi novi mojstri resnično in povsod z vsemi silami delali za blagor obrtništva in vsega prebivalstva.

Zakaj je okopavanje potrebno

Z okopavanjem in rahljanjem zemlje je prilično tako kakor z zalivanjem, največkrat je obojega premalo. Oboje, izvršeno v zalostni meri in ob pravem času, poveča pridelek in izboljša njegovo kakovost. Z rednim in večkratnim okopavanjem zatiramo plevel, ki jemlje rastlinam hrano in svetlobo, glavna pogoja za uspešno rast in zdrav razvoj pridelkov.

Gnoj, bodisi hlevski, kompost ali umetni, morejo rastline le tedaj povsem izkoristiti, če je zemlja zrahljana in more prodreti v zemljo zrak, ki pomaga razkrajati v zemlji zakopan ali zaoran gnoj in tako pripravljati rastlinam hrano. Zato moramo gnoj vedno plitvo spraviti v zemljo, da ima zrak do njega lažji dostop. Pregloboko podoran gnoj ne trohni in ne razpada, ampak zogleni in leži mrtev v zemlji.

Z rednim okopavanjem in rahljanjem zemlje pa pospešimo razvoj bakterij, ki pospešujejo razpadanje organskih snovi in tvorbo rodne zemlje. Koristne bakterije pa delujejo posebno živahno tedaj, če imajo dovolj zraka, odnosno kisika, kar pa se godi le tedaj, če je zemlja okopana in prerahljana.

Tudi voda je za rast in povoljno uspevanje rastlin neobhodno potrebna. Izkušnje so pokazale, da je zemlja pod zrahljanim površjem bolj vlažna kakor pod trdo in neokopano površino. Zemeljska vlaga se v globokih plasteh pri rahljani zemlji veliko bolj ohranja. Kolikor bolj suho je vreme, toliko potrebnejše je večkratno okopavanje in rahljanje zemlje.

Razrahljana in prezračena zemlja se tudi enakomernejše razgreva kakor neokopana. Škorjo, ki se napravi na površju zemlje po močnem dežju ali po zalivanju, je treba čim prej zdrobiti z okopavanjem. To velja prav posebno za težke zemlje. Za rahljanje zemlje so najprimernejše vlačljive motike in rahljači.

Iskre

Ne imej opravka z ljudmi, ki so propadli ali se dvignili v življenju. Prvi so občutljivi, drugi brezobzirni.

*

Navidezno življenje je bolj pogosto kakor navidezna smrt.

*

Kdor sam sebi ne more koristiti, tudi drugim ni v korist.

*

V nesreči je lahko, v sreči pa nemogoče — molčati.

*

Norec živi po lastnih življenjskih izkušnjah, modrijan pa po izkušnjah drugih.

*

Pazi, da v družbi ne rečeš besede »osel«, ker se vedno lahko kdo čuti prizadetega.

*

Življenje je boj, deloma z lastno, deloma s tujo neumnostjo.

KULTURNI PREGLED

Strindbergova pravljica

Rojak Avgusta Strindberga, zdravnik Axel Munthe, pripoveduje v uvodu za italijansko izdajo svoje znamenite knjige »La Storia di San Michele«, da vsa »ta nordijska bitja, brez mesa in kosti, še žive v naših legendah in sanjah; mali Gnomi, ki bede ob vzglavju naše mladosti, Elfi, ki plešejo med zaspalimi cvetovi na naših tratah. Malo ljudstvo, ki prinaša hrano medvedom v njihove zimske brloge, strašila, ki hodijo s korakom velikanov po naših gozdovih, — vsi ti so že izginili iz latinskih dežel z zadnjim odmevom Panove piščalke.« Meglene in mrzle severne zemlje z njihovo dolgo zimo so mnogo bolj nego sredozemski svet s svojimi jasnimi obzorji in barvnimi nasprotji naklonjene nastajanju pravljic in veri v pravljična bitja. Bridki analitik konfliktov med moškim in žensko, strastni iskatelj zemeljskih in metafizičnih resnic August Strindberg je imel tako rekoč na dosegu roke pravljično snov, s katero je prepletel svojo igro »Nevesta s krono«, ki smo jo videli prejšnji teden v naši Drami. Snov iz tistega bogatega fantazijskega sveta, v katerem si je severnjaški človek ustvaril pooseblјene simbole za naravne sile, za večni misterij življenja in smrti. V času, ko se je pisec »Očeta« z vso strastno in neutešeno dušo odvrnil od naturalističnih in psiholoških teorij, ki jih je prenašal v svoje spise, in je skušal skozi neenake naočnike znanstvenega iskanja in Swendeborgove mistike dogledati nedogledne daljave življenjskih problemov, je nastala »Nevesta s krono« kot pravljična drama o prirodnih silah in človeških strasteh.

V petih slikah nam prikazuje Strindberg svojevrsten pesniški svet, v katerem se usode resničnih ljudi izprepletajo s pravljičnimi bitji, kakor sta Povodni mož in Belo dete, s čarovnicami, kakor je Babica, to pooseblјenje naravne preprostosti in neizbrisnega zla v človeški naturi in z ljudmi močnih strasti in trdovratne zvestobe starim navadam in izročilom. Za gledalca, ki išče na odru iluzijo stvarnega, četudi dramatsko stiliziranega življenja, je ta zmes naturalizma, mistike in folklorne romantike, zmes, kakor jo je mogel ustvariti samo Strindberg, dokaj »nesodobna«. Morda bi bila kakor nalašč za opero, saj vprav kliče po glasbeni obdelavi; tudi v dramatski obliki skoraj ne more pogrešati glasbe.

Iz teh petih slik čutimo poleg nekaterih izrazito osebnih in časovnih prizvokov tesnobno melodijo severnega vetra, ki šumi v skandinavskih gorah. Njegov šum pripoveduje naši fantaziji pravljice o skrivnostnih naravnih silah, o moči človeškega sovraštva, o maščevalnosti greha, o svetli sili pokore in odpuščanja. Strindbergov pravljični svet je stkan iz starih paganskih izročil in iz krščanskega verovanja, izzvenevajočega v nekoliko protestantsko pojmovani problem milosti in odrešitve. Dedno sovraštvo med dvema starima rodbinama, ljubezen, ki napravi most med njima in doseže začasno spravo, zakon med dobrim dolinskim človekom (Matsom) in kakor planinska priroda trdo, hudobno in strastno planšarico (Kersti), odkritje njenega detomora, kazen in spreobrnitev v ponižno življenje, ter naposled Kerstina smrt v naraslih predpomladnih vodah, ob pokanju leda — vse to se dviga iz življenjske neposrednosti v baladni svet strahu, groze in človekove odvisnosti od nadnaravnih sil. In šele v skupni smrtni nevarnosti se med dvema rodbinama zbriše sovraštvo in iz Kerstine žrtve nastaja možnost novega, srečnejšega sožitja. Tako pride, kakor pravi režiser C. Debevec v svojem članku »za Velikim petkom — Velika nedelja. Za bolečino — uteha. In za trpljenjem — radost. In za pokoro — po žrtvi — odrešenje«. Nad vso bedo človeškega življenja in njegovih zamotanih poti pa odmeva otožna pesem Povodnega moža: »Jaz zaupam, da moj Zveličar me reši...« Pesem, ki vabi k veri in ljubezni, zakaj brez njiju ni ničesar ni sveta.

Strindbergovo »Nevesto s krono« so vprizorili v naši Drami pred štirinajstimi leti v prevodu in režiji Cirila Debevca, ki je tudi zdaj obnovil to dramatsko pravljico v istem odrskem stilu, a z novimi igralskimi sodelavci. Že tedaj je C. Debevec, takrat še na prvi razvojni stopnji svoje tako izrazite umetniške osebnosti, občutil v delih te vrste kos svojega creda in programatskega hotenja: zgraditi umetniški realizem na stilni osnovi lepega in vzvišenega v duhu klasične dramatike in v smislu Kantove estetike. Razmere so pozneje premestile Debevca na operno področje, kjer je tako uspešno uveljavil svoj živi in plodni čut za dramatske elemente, ostajajoč tudi v glasbenem krogu predstavitelj dramskega in dramatskega pogleda na problematiko odra in njegovega sveta. V »Nevesti s krono« smo ga mogli spet pozdraviti kot dramskega režiserja; zdi se, da snov te Strindbergove igre ne bi mogla biti nobenemu izmed dramskih režiserjev tako intimno blizu, kakor je prav C. Debevcu. V okviru dekoracij, ki jih je izdelal izkušeni V. Skrušny, s Strindberg-Balatkovo prilegajočo se glasbo, ki jo vodi B. Adamič, ob smotrni in premišljeni skrbi za okusne in stilno ustrezajoče kostume, ki jih je zasnovala za to, kakor tudi za vprizoritev »Jorijeve hčere« Jela Wilfanova, je mogel C. Debevec dati »Nevesti s krono« tisto režijsko enovitost, kakor jo prav posebno potrebuje delo s tako raznorodnimi dramatskimi elementi.

Igralska zasedba je preudarno izbrana. Dvoje glavnih vlog; vloga primitivno ponosne, med zlom in dobrim omahujoče, planinsko neukročene Kersti in vloga dolinsko krotkega, preko togih spon starokopitne rodbine zraslega Matsa, sloni na veliki umetniški izkušenosti ge. Šaričeve in S. Jana. Šaričeva, po pravici najbolj uvaževana v vlogah, ki zahtevajo psihološke poglobljenosti in subtilnih odtenkov, nas je kot Kersti osvojila in prepričala z nasprotnim: z robustno in hudobno žensko, detomorilko, ki išče v ponižanju in trpljenju poti k odrešitvi. Kerstina oseba, gledana v kontrastu med prvo in četrto sliko, je razodevala vzlic vsej poudarjeni sili in strastnosti poteze rastoče in sproščajoče se notranje plemenitosti. Janov Mats je takisto nekoliko nenavaden v galeriji njegovih dosedanjih oseb: mehak, malce naiven kmečki mladenič iz mlina, dober in pozoren v svoji ljubezni do Kerste in pristen v ljubezni do otroka, ki postane žrtev Kerstinega hrepenenja po nezasluženi deviški kroni in Babičinih spletk. Izmed ostalih oseb je treba posebej poudariti igralsko izdelanost Kerstine matere (Kraljeve), hudobne in maščevalne Brite (Mira Danilova), župana (M. Skrbinšek) in ribiča (Košič, do neke mere tudi Babice (Rakarjeva), s čimer niso omalovaževane manjše vloge (Potokar, Gale, Cesar, Starčeva, Presetnik, Gabrijelčičeva, Nakrst i. dr.). Čisto svojevrsten delež pa je dal igralsko in pevsko C. Debevec s svojim Povodnim možem. Dobro so tudi nastopajoči otroci.

Strindbergova pravljica sodi med one drame, ki najbolj učinkujejo v ustreznem sezonskem okviru, zato bi jo morali dajati pred pomladjo, ko je tudi v gledalcu nekaj te, včasi podzavestne poezije boja med svetlobo in temo, toploto in mrazom, ter hrepenenja po vstajenju prirode in človeka. V poletju je čustvena sprejemljivost za take igre že manjša. Vzlic temu zaznamuje lep uspeh.

D'Albert: Mrtve oči

Premiera D'Albertove opere »Mrtve oči« je imela v naši izvedbi dne 9. t. m. zelo lep uspeh zaradi izvrstne priprave. Glede na glasbeni del je to zasluga dirigenta Sama Hubada, ki je imel s tem svoj operni debut. Rešil ga je kakor ne zlepa kdo pred njim. Nočem delati krivice drugim opernim dirigentom, ki izpolnjujejo dolžnosti v težkih razmerah daleč preko mere. Toda v Hubadu je na izredno ugoden način združenih nekaj nepogrešljivih lastnosti, katerih pri dirigentu dobrega kova nujno zahtevamo. Predvsem ima mladi mož dobro intuicijo, s katero usmerja svoje močno čustvovanje v pravo smer, potem pa ima tudi voljo, da zvok, kakor si ga predstavlja, do kraja — ali vsaj do kraja — izpelje. Zato pa je treba znanja, resnosti pri demu in ugleda pri orkestru, česar mu vsega, kakor se zdi, ne manjka. Dobre strani njegove interpretacije so se pokazale posebno v znatnem dinamičnem razmahu bujne D'Albertove muzike, kjer je Hubad dostikrat nevarno gosto instrumentacijo prav odmeril glede na moč posameznih instrumentalnih skupin. Vzorna je ponekod bila njegova spremljava, a povsod neoporečna normalnemu glasbenemu čutu ustrezajoča tempa.

Hubadu je najbrže botroval izkušeni Debevec, v kolikor sta tu beseda in glasba strnjeni. Debevec, s svojo človeško-živo interpretacijo dejanja, je utegnil vplivati na dirigenta (katerega odlike zato niso nič manjše) seveda le v splošnem pojmovanju, ne specifično glasbeno. Saj je

Kronika

* **Smrt dveh senatorjev.** V Rimu je umrl senator Massimo Di Donato. Bil je rojen leta 1874. ter je po svojih visokošolskih študijah nastopil službo pri finančnem ministrstvu v Rimu. Leta 1915. je bil imenovan za državnega tajnika. V svetovni vojni je bil od leta 1915—1918 član vrhovnega sodišča za vojsko in mornarico ter član komisije za interniranje tujcev. — Poleg senatorja Di Donata je umrl tudi senator Eugenijo Maury, doma iz Cerognole pri Foggii. Pokojnik je bil iz bogate kmečke družine. Leta 1890. je bil izvoljen za poslanca v rimski zbornici, čez pet let je vnovič dobil poslanski mandat in odtlej je stalno zastopal svoj okraj v parlamentu. V svetovni vojni je zastopal desničarski blok italijanskega parlamenta na sestankih v Rimu, Parizu in Londonu, kjer je imela tedanja medparlamentarna urija svoja zborovanja.

* **3000 delavk je odšlo na zdravljenje v planine.** Odsek ženskih fašijev v Milanu je določil letos 3000 delavk za zdravljenje v raznih planinskih krajih. Kolonije bodo vodile zaupnice ženskih fašijev, ki so pripravile že prvi transport 392 delavk za odhod v gorska okrevališča

* **Razstava italijanske umetnosti v Parizu.** V navzočnosti italijanskega in nemškega poslanika, generalnih konzulov obeh držav ter v prisotnosti zastopnika francoske vlade je bila te dni v Parizu v prostih Enita otvorjena razstava italijanskih likovnih umetnikov v Parizu. Razstavljena so kiparska in slikarska dela živečih umetnikov.

* **Prve sprevodnice na vlakih.** Na področju milanske železniške direkcije so se pojavile v zadnjih dneh prve ženske, ki nadomeščajo moške sprevodnike pri vlakih in moško osebje v pisarnah.

* **Popis živine.** Minister ja kmetijstvo v Rimu je odredil, popis živine na dan 20. julija t. l. Zadnji takšen popis živine iz leta 1942. je pokazal, da živinoreja v Italiji zaradi vojnih razmer ni posebno prizadeta. Leta 1940. je imela Italija 761.000 konj, 889.000 oslov, 414.000 mezgov, 7.8 milijona govedi, 3,2 milijona prašičev, 9.69 milijonov ovac, in 1.8 milijona koz.

* **Sibirski doživljaji v knjižni izdaji.** Giovanni Moderz je bil vojni ujetnik v Rusiji in dvakrat deportiran v Sibirijo, kjer je preživel 20 let. Publicist Vladimiro De Marco je zbral njegove vtise ter jih objavil najprej v listih, zdaj pa so izšli ti članki v knjižni izdaji v knjigarni Floriana Zigiottija v Triestu. Knjiga je opremljena s številnimi fotografijami.

* **Prekop Bergamo—Brescia—Mincio—Pad.** Pod predsedstvom senatorja Suarda se je te dni v vladni palači v Bergamu sestal upravni svet za prekop Bergamo - Brescia - Mincio - Pad. Na sestanku je bila razprava o potrebnih delih, ki naj pripomorejo k plovnosti imenovanega prekopa. Ta rečna zveza bo raznim krajem v veliko olajšanje ter bo okrepila tudi trgovinske zveze.

* **Cene za tipizirano obutev.** Pristojne oblasti so izdale cenik za zimsko obutev, ki bo v prodaji od 1. oktobra dalje. Moški čevlji so razdeljeni na tri kategorije: A za 150, B za 140 in C za 81 lir. Ženski čevlji kategorije A bodo veljali 140, kategorije B 134, kategorije C pa 67 lir. Tudi čevlji za otroke so kategorizirani ter se cene zanje ravnajo po velikosti.

* **Sir za proizvajalce mleka.** Minister za kmetijstvo je določil, da pripada proizvajalcem mleka, ki oddajajo mleko v določene sirarnice, po 3 kg sira letno za vsako osebo skupnega gospodinjstva. Za izdelovalce sira se ta obrok poviša v dolinskih krajih na 6 kg letno, v planinskih predelih pa na 12 kg.

* **Ukraden denar je izročila spovedniku.** Pred dnevi je izročila neka mati v Triestu svoji 14letni hčerki bankovec za 100 lir z naročilom, naj gre k peku po kruh. Deklica je v pekarni položila bankovec na mizo ter se za trenutek ozrla drugam. V tem času je bankovec izginil z mize. Pred dnevi je prišla v neko cerkev v Triestu starejša ženska, stopila v spovednico, opravila spoved in na koncu pomolila skozi linico spovedniku bankovec za 100 lir s pojasnilom, kako je prišla do njega. Spovednik je poskrbel, da je prišel bankovec na svoje mesto, s čimer je bila tatvina pojasnjena, okradenka pa je dobila zadoščenje.

* **Zvest pes.** Lani v novembru, ko je bila Genova bombardirana, je kmet Pittaluga iz Sestri Levante odvedel tudi svojega psa v zaklonišče. Po končanem letalskem alarmu je pes izginil brez sledu. Pred dnevi so člani Pittalugove družine v domačem kraju nenadoma ugledali psa, ki se jim je začel dobrikati. Ugotovili so, da je to njihov pes, ki je na čuden način prišel iz Genove v Sestri Levante.

* **Posledice zaspanosti v kinematografu.** V kinematografu Politeama v Adriji pri Rovigu je 11letni deček Carlo Tomaselli zaspal na klopi pri zadnji predstavi. Zjutraj ob 2.30 se je zbudil in prestrašeno pogledal okrog sebe, ko je videl, da je sam v dvorani. Na prosto je prišel s pomočjo nočnega čuvaja, ki je pa moral zbuditi gospodarja, da je lahko spustil dečka domov.

* **Spopad med cigani.** Na področju Davi Ligure se je 25letni ciganski mešetar Arturo Cena spri s svojimi tovariši, ki so se po starem ciganskem običaju vrgli na prepirljivca z nožmi. V spopadu je bilo več ciganov ranjenih in aretiranih. Zapletli so tudi ciganko Mario Claudio, ki se je vmešala v rabuko ter je cigane podžigala k osveti.

* **Zastrupljenje z vinom.** Pred letom dni je v bolnišnici v Nizzi Monferrato umrl 60-letni Angelo Ferrero iz Serole. Obdukcija je pokazala, da je smrt nastopila zaradi zastrupljenja z vinom. Uvedli so preiskavo, pri kateri so dognali, da sta dva neznanca vsula v kupico vina, ki sta ga ponudila Ferreru, strup, ki je povzročil smrt.

* **Eleganca je izdala tatu.** Enricu Romanu iz Cantuja je bilo pred nekaj dnevi ukradenih 6 bankovcev po 100 lir. Mož je hranil denar v neki skrinjici. Ker je predstavljalo teh 600 lir vse Romanove prihranke, je bil mož po tatvini zelo vznemirjen in je stvar ovadil policiji. Naključje je naneslo, da so karabinjerji kmalu nato prijeli 24letnega postopača Giovannija Borgonova, ki je bil za svoje razmere nenavadno dobro oblečen. Začeli so ga zasliševati in res se je izkazalo, da je on izvršil tatvino. Spravili so ga pod ključ.

* **Slepec je padel v vodo.** 83letni Marco Rinaldi iz Terrare je šel proti svojemu domu. Moral je prečkati most, toda narasla voda ga je izvabila na napačno pot, da je padel v strugo reke. Prizor je videl mladenič Licinio Pasardi, ki je takoj planil za starcem ter ga prinesel do brega. Vendar je doživljaj starca tako izmučil, da je kmalu nato umrl.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Preminila je gospa **Apolonija Hafnerjeva,** rojena Grajzar. Za njo žalujejo soprog, otroci in drugo sorodstvo. Pogreb blage pokojnice bo v torek ob pol 15. iz kapelice sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — V Kozarjah je preminil posestnik in sedlar gospod **Jakob Trobec** ml. Zapušča ženo, tri sinove, starše, brate, sestre in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spremili v torek ob 9. dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče na Dobrovi. — V nedeljo popoldne so pokopali na pokopališču pri Sv. Križu hišnega posestnika in železniškega zvaničnika v pok. g. **Jerneja Kešeta.** Umrl je uslužbenec splošne bolnišnice gospod **Jože Turčinović.** Na zadnji poti so ga spremili včeraj z žal na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen lep spomin, njihovim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje.

u— **Spet imamo malo sonca.** Že od petka v Ljubljani ni deževalo, sonca pa tudi nimamo nič kaj preveč. Nedelja je bila večji del oblačna, tako da so prišli na svoj račun le najvnetejši kopalci. Ponedeljsko jutro je bilo brez megle, čez dan pa je v presledkih sijalo tudi sonce. Napovedovalec vremena v Zvezdi obeta dež. Zračni tlak se v zadnjih treh dneh ni mnogo spremenil in je barometer včeraj zjutraj kazal 763 mm. Najvišja temperatura v nedeljo čez dan je bila 23.6° C, včeraj zjutraj pa je termometer zabeležil najnižjo temperaturo 14.9° C.

u— **Cepljenje zoper davico za zamudnike.** Zopetno cepljenje proti davici, ki je bilo razglašeno in opravljeno že pred več tedni po pregledu vpisanih obvezancev ni izpadlo tako, kakor je mestni fizikat od staršev pričakoval. Čudimo se, da starši tega cepljenja za obvarovanje otrok pred davico ne smatrajo za tako potrebno in resno, kot bi upravičeno pričakovali. Objavili smo že večkrat, da je to **cepljenje obvezno** in da bodo starši onih otrok, ki se cepljenja ne bodo udeležili, kaznovani. Da pokažemo dobro voljo in ne bo treba proti staršem, ki niso pripeljali svojih otrok ne k prvemu, drugemu ali tretjemu cepljenju, izvajati strogih kazenskih odredb, ki jih določa zakon, bo za zamudnike ta teden izjemoma še cepljenje in to od 13. t. m. do vključno 20. t. m. od 4. do 5. popoldne v prostorih mestnega fizikata v Mestnem domu na Krekovem trgu. Oni starši, ki se tudi temu poslednjemu pozivu ne bodo odzvali in se ne bodo zadostno opravičili, bodo občutili kazenske odredbe zakona.

u— **Po številnih orkestralnih koncertih** bo priredil **Ljubljanski zvon 19. t. m. v** veliki dvorani hotela Union zborovski koncert, na katerega sporedu so zastopani po večini skladatelji današnjega časa. Koncerti Ljubljanskega Zvona so bili vedno na dostojni umetniški višini in gotovo je njegov vodja **Matul Dore** pripravil svoj zbor tako, da bo zadovoljil poslušalce, tako glede izbire pesmi kakor glede izvajanja samega. V prvem in zadnjem delu sporeda bomo slišali umetne, v srednjem delu pa narodne pesmi. Med prvim in drugim delom bo zapel operni pevec — basist **Lupša Fric** troje pesmi, in sicer po eno **Bučarjevo, Pavčičevo** in **Prelovčevo.** Opozarjamo občinstvo, da si nabavi vstopnice že v predprodaji v Matični knjigarni.

u— **Na državni klasični gimnaziji** bodo sprejemni izpiti za prvi razred srednjih šol dne 23. in 24. julija. Učenci naj pridejo dne 23. t. m. ob 8. v novo uršulinsko poslopje v Šubičevi ulici in prineso s seboj peresnike, papir pa dobe v šoli. Kdor še ni izročil ravnateljstvu rojstnega lista in spričevala o 4. razredu ljudske šole, mora prinesti tudi ti dve listini s seboj in ju oddati v ravnateljevi pisarni pred izpitom. Izpiti bodo končani v soboto, dne 24. t. m., okrog 18. — Ravnateljstvo.

u— **Sprejemni izpiti na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani** se bodo pričeli v petek, 23. julija, ob 8. zjutraj v poslopju Trgovske akademije (poleg vladne palače).

u— **Islandski ribič** je najboljši roman znanega francoskega romanopisca Pierre Loti-ja. Pisatelj slika z živo besedo zanimivosti pomorskega življenja — opisuje pestrosti eksotičnega življenja ter mojstrsko obravnava problem ljubezni in ženske zvestobe. Znameniti roman je prevedel v slovenščino g. **Vladimir Levstik** in je delo pravkar izšlo v založbi **Knjigarne Tiskovne zadruge** v Ljubljani, Selenburgova ul. 3.

»DOLOREX« tablete proti zobobolu. — V lekarnah Lir 2.50.

u— **Bloke vsake velikosti,** za urade, obrate, zdravnike, natakarje itd. dobite v **Knjigarni Tiskovne zadruge,** Šelenburgova ul. 3.

u— **Za slepe daruje** Dr. Elza Soss Lir 150 namesto cvetja na grob ge. Tanje Ehrlich-Zerjavove.

u— **Za društvo slepih** daruje g. Lončar 100 lir namesto venca na krsto pok. ge. Ehrlichova.

u— **Nesreče.** Na slamoreznici si je porezala prste na desnici 7letna hčerka posestnika Franja Zadnikarjeva iz Črne vasi. Z zlomljeno desno nogo so pripeljali v bolnišnico 53letno posestnico Nežo Veselovo z Blok. Levico si je poškodoval 26letni mizar Franc Novak iz Ljubljane. 50letnega delavca Antona Lipničarja je podsulo tako, da ima hudo poškodovano levo nogo. Desnico si je zlomila pri padcu 66letna posestnica Marija Krašovčeva iz Velikih Lašč. Desno nogo pa si je zlomila pri padcu 2letna hčerka posestnika Ivana Bevhanova iz Mokronoga. Ponesrečenci se zdravijo na kirurškem oddelku ljubljanske bolnišnice.

Iz Novega mesta

n— **Vreme je še kujavo.** Lepo vreme, ki ga je prinesel julij, je bilo le kratkotrajno, vendar je zadostovalo, da so Dolenjci pospravili krmo. Tudi žetev se je pričela v lepem vremenu, vendar je že v sredo dopoldne močan naliv oviral daljnjo žetev. Proti poldnevu se je nebo zjasnilo in v lepem sončnem vremenu je dolenjski kmetovalec hitel, da pospravi ta najvažnejši poljski pridelek. V četrtek je bilo nebo ves dan prepreženo z gostimi oblaki in le od časa do časa je sonce za kratek čas pokukalo izza oblakov. V noči na petek se je med strahovitim bliskanjem in grmenjem sprostila na Dolenjskem strašna nevihta. V petek zjutraj je bilo nebo še vedno gosto pooblačeno in je temperatura občutno padla ter je znašala 13.2 stopinji Celzija. Preko dneva pa se je ozračje le malenkostno ogrelo in je znašala najvišja dnevna temperatura 20.3 stopinje Celzija. V glavnem so dolenjski kmetovalci kljub slabemu vremenu uspeli pravočasno požeti žito. Vreme ni povzročilo prevelike škode, razen v vinogradih, kjer se že pojavlja v večjem obsegu nevarna peronospora.

n— **Življenje in smrt.** V mesecu juniju je bilo v kapitljski in šmihelski župniji rojenih 23 otrok, od tega 12 deklet in par dvojčkov. Poročila sta se Lovat Aldo in Sodič Stanka. Umrli so: Kosec Jakob iz Brusnic, Zarabec Marija iz Št. Petra, Kastelic Jože iz Novega mesta, Pungerčar Jože iz Novega mesta, Kovačič Magdalena iz Podgrada, Ferjančič Franc iz Novega mesta, Vozel Olga iz Novega mesta, Matkovič Malka iz Dragatuša, Glob Jožefa iz Birčne vasi, Serbič Jožefa iz Stranske vasi, Florjančič Marija iz Novega mesta.

Spodnje Štajersko

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: vinničar Anton Žnidarič iz Ljutomera, 35 letni višji kontrolor Waldemar Tschasi in 50 letni posestnik Vincenc Schwar. V Vojniku je v 80. letu starosti umrl orožniški stražmojster v pokoju Franc Kociper.

Pogreb Franca Bizjaka je bil v četrtek v Rečici ob Paki. Pogrebni sprevod se je pomikal iz dvorane Heitmatbunda na pokopališče. Igrala je rudarska godba iz Šoštanja. Pogreba se je udeležilo nad pet sto ljudi. Ob grobu se je poslovil od pokojnega okrožni uradni vodja Paidasch.

Poročili so se v Braslovčah posestnikov sin Ferdinand Kek in Alojzija Podbregarjeva, poljski delavec Viktor Korun in Pavla Herodeževa, pomožni strežnik Karel Tajnšek in kuharica Marija Dobovičnikova, posestnik Jernej Mežnar in hišna pomočnica Barbara Fijavževa, poljski delavec Franc Herodež in kuharica Marija Boltnikova, poljski delavec Jože Hrjbernik in poljska delavka Antonija Mrakova, krojaški pomočnik Stanislav Knavs in krojaška pomočnica Ljudmila Tevžičeva, posestnik Martin Skurmšek in Marija Cizljeva. V Središču so se poročili Franc Ožek in Jožefina Horvatova, Ivan Najžar in Marija Pflegarjeva, Anton Korumič in Rozalija Brumnova, Štefan Škorjanc in Viktorija Nadičeva, Anton Čulek in Sabina Lukmanova. V Vuhredu so se poročili Ludvik Lesjak in Ivan Plošnikova ter Jakob Kajzer in Marija Vebrova.

Odlikovani Libojčan. Štajerski listi poročajo, da je bil naddesetnik Ivan Pintarič iz Liboj za hrabrost odlikovan z železnim križem 2. stopnje.

Tečaji za kmetsko mladino. V Halozah in Slovenskih goricah prirejajo tečaje za kmetsko mladino. V tečajih se mladina uči reda, sporta in iger. Tečaji trajajo po 3 mesece.

Sadjarji v celjskem okrožju so zelo delovni. Nemški listi poročajo, da se sadjarstvo na Spodnjem Štajerskem lepo razvija. Samo v celjskem okrožju je 1,221.700 sadnih dreves. Na omenjenem področju deluje 34 sadjarskih in vrtnarskih društev, v katerih je včlanjenih 6618 članov.

Konec šolskega leta na gospodarski šoli v Celju. Pretekli četrtek je bila na gospodarski šoli v Celju zaključna slovesnost z razdelitvijo letnih spričeval. Ravnatelj zavoda je absolvente nagovoril s prisrčnimi besedami in jih pozval, naj se izkažejo vredne izbranega poklica.

Igralci iz Žalca so gostovali v Celju. V veliki dvorani Nemškega doma v Celju je v torek gostovala žalska gledališka družina. Vodstvo žalske kulturne skupnosti ima Gobler, artistični vodja pa je Schaban. Žalska igralska skupina je pred tem gostovala že v Novem Celju in okoliških krajih. E. Paidasch je v mariborskem dnevniku napisal, da je žalska igralska skupina gotovo na prvem mestu.

Mrtvo so našli v stanovanju. Na Koroški cesti v Mariboru so našli v njenem stanovanju mrtvo 65letno perico Marjano Šnajderjevo. Umrla je zaradi srčne slabosti.

Truplo Karla Duha so našli. Poročali smo že, da je v nekem ribniku utonil 18letni strojni ključavničar Karel Duh iz Zgornjega Radvanja. Voda je pred dnevi naplavila njegovo truplo in je bil pogreb v petek v Studencih.

Nesreče. Pri obdelovanju lesa si je odsekal palec na levici 49-letni vinčar Konrad Balič iz Sv. Jakoba v Slovenskih goricah. S kolesom se je zaletel v nek voz 18letni trgovski nameščenec Karel Jelen iz Studencev in si poškodoval desno nogo in hrbtenico. 29letna Marija Osterševa si je pri padcu zlomila desno nogo. 70-letna vdova Marija Volimeyerjeva iz Studencev je tako nesrečno padla, da ima poškodbe po vsem telesu. Pri čiščenju voza se je ponesrečil 32letni hlapec Franc Živkovič iz Studencev. Na levo nogo mu je padlo 100 kg težko kolo.

Zaradi nasilnosti je bil pred izrednim sodiščem v Gradcu obsojen 20letni v Ponikvo pristojni poljski delavec Ludvik Dečman. Zadnje čase je svojo delodajalko večkrat nadlegoval, nasilen pa je bil tudi proti neki domov se vračajoči ženski.

Z Goreniskega

Frontni vojaki na Bledu. Nedavno je povabilo okrožno vodstvo v Radovljici neko vojaško edinico na Bled. Vojaki so preživeli poslednje ure v domovini, kakor poroča gorenjski tednik, kolikor mogoče prijetno. V lepo okrašeni kazinski dvorani Parkhotela jih je pozdravil okrožni uradni vodja Matschy, kjer so bili tudi obdarovani. Na koncu je okrožni vodja dr. Hochsteiner spregovoril odhajajočim vojakom svoje najboljše želje za srečno pot.

Umrli so: Katarina Dobničarjeva iz Topola, Marjeta Tehovnikova iz Žlebov in Marija Narobe z Rakovnika. V Zalošah je umrla v 54. letu starosti žena železničarskega uslužbenca Matevža Bertonclja. V Tacnu je dne 30. junija umrl za pljučnico slikarski in pleskarski mojster Anton Čižman. Pokojni, ki je dočakal starost 61 let, je bil 36 let član prostovoljnih gasilcev v Tacnu. Zapušča vdovo in 7 otrok. Nadalje so umrli Ivan Jagodic iz Raven, Ivana Lahova iz Cerkelj, Ivan Rebernik iz Raven, Marjana Pavličeva iz Dvora, Ana Dunčekova iz Sv. Križa in Katarina Klemenčeva iz Pristave. V Mošnjah je preminil Franc Kobler, v Mlaki pa Gertruda Omanova.

Iz Hrvatske

Diplomirani so bili na 4letni Visoki pedagoški šoli v Zagrebu v šolskem letu 1942/43 naslednji slovenski kandidati: Glavnik Milica iz Ljutomera, Zora Aržič-Lampretova iz Ljubljane, Kopriva Avgust iz Ptuja in Vaupotič Ivan iz Maribora. Čestitamo!

Novi državni svetniki. S Poglavnikovo odredbo so bili imenovani za državne svetnike dr. Ivo Petrič, Marijan Šimič in dr. Ivan Krajač.

Slovaški letalci so zapustili Zagreb. Odposlanstvo slovaških letalcev pod poveljstvom polkovnika Ballaya, ki je vrnilo obisk hrvatskih letalcev na Slovaškem, se je pred tednom vrnilo v domovino. Na zagrebškem letališču so se poslovili od slovaških letalcev general Vlado Kren z višjimi poveljniki hrvatskega letalstva.

Sodelovanje hrvatske in bolgarske pravoslavne cerkve. V Bolgariji pričakujejo zastopnika hrvatske pravoslavne cerkve, ki bo navezal oficijelne stike z bolgarsko cerkvijo v svrho medsebojnega sodelovanja. Tudi vprašanje študija hrvatskih semeniščnikov v bolgarskih teoloških seminarjih bodo na sestanku obravnavali.

Lepo vreme na Hrvatskem. Iz Zagreba poroča »Nova Hrvatska«, da se čez letošnje vreme ne more nihče pritoževati. Kmet in meščan sta prišla na svoj račun, ker se z lepimi, vročimi, sončnimi dnevi vrstijo tudi deževni. Dopisnik nadaljuje svoje poročilo, da huda vročina vabi ljudi iz mesta v prirodo, posebon na obale Save. Predzadnjo nedeljo je bilo tam zbranih 20.000 Zagrebčanov. Listi opozarjajo ljudi na opreznost, ker so doslej že trije kopalci utonili. Vse tri nesreče pa so se zgodile na mestih, kjer je kopanje prepovedano.

Pet žrtev prometne nesreče. Na križišču Frankopanske ulice v Zagrebu se je zgodila huda prometna nesreča. Šofer nekega osebnega avtomobila je svoje vozilo naglo okrenil, da ne bi trčilo s tramvajem, toda zavozil je na pločnik in tam podrl stavbenika Josipa Rakuša, ki je bil hudo poškodovan na levi nogi, opekarskega mojstra Josipa Svetličiča, ki si je zlomil desno nogo, nadalje Marijo Plesličevo, ki ima prav tako zlomljeno desno nogo, in natakarja Nikola Božikova, ki ga je sunek vrgel v izložbo bližnje trgovine, tako da se je porezal po hrbtu. Lažje poškodovana je tudi 6letna hčerka Plesličeva. Reševalci so ponesrečence pripeljali v bolnišnico usmiljenih sester.

Iz Srbije

Slovo italijanskega poslanika. Pred dnevi je zapustil Beograd italijanski poslanik Mameli in odpotoval na svoje službeno mesto v Sofijo. Na kolodvoru so se od njega poslovili zastopnik vojaškega poveljništva za Srbijo general Lončar, pooblaščenci zunanjega ministrstva in vodje ostalih diplomatskih zastopstev.

Radijska ura za delavce v Boru. Beograjska vojaška radijska postaja je začela oddajati vesele ure za delavce v Boru. Zadnja taka prireditev je bila v torek v Uflinem gledališču »Beograd«, kjer so nastopili radijski orkester, gledališki igralci in novi jazz orkester beograjskega vojaškega radia. Na prireditvi je bilo zbranih 100.000 dinarjev, ki so jih namenili za delavsko knjižnico in časopise v Borovu.

Letno taborišče za kmete. Dne 10. julija je bil odprt prvi letošnji tabor za kmete v okolici Skoplja. Poletje bo tam preživelo po sto kmetov v dveh izmenah.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik štev. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. **Kruh** iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; **testenine** iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna **pšenična moka** 2.70 lire; enotna **koruzna moka** 2.20 lire; **riž** navadni 2.70 lire; **fižol** 6 lir za kg.

2. **Jedilno olje** (olivno) 14.70 lire za liter; **surovo maslo** 28.40 lire za kg; slanina sotjena 19 lir za kg; **mast** 17 lir za kg.

3. **Kis,** 4% vinski 6.35 lire za liter.

4. **Mleko** 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.

5. **Sladkor:** sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.

6. **Mehka drva,** razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki roblanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; **trda razžagana drva** 40 lir za stot; **enotno milo,** ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Radio Ljubljana

TOREK, 13. JULIJA 1943/XXI.

7.30: Napevi in romance. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Klasični orkester vodi dirigent Manno. 13.45: Pisana glasba. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Koncert pianistke Marte Bizjak-Valjalo. 17.40: Lahka glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 20.20: Pripombe k dogodkom. 20.40: V deželi romanc. 21.35: Sinja fantazija — vodi dirigent Petralia. 22.05: Perdavanje v slovenščini. 22.15: Moderne pesmi vodi dirigent Zeme. 22.45: Poročila v italijanščini.

Osne Oborožene sile na nogometni tekmi med italijanskimi in nemškimi vojaki v Atenah

prav on tisti, ki tudi večini igralcev odpira svet v umevanje dejanja. To je gotovo večja prednost kakor vse scenično delo s kulisami, razsvetljavo in »slogovnim« okoljem vred, kar mora vse tudi biti točno. V tem svojem prizadevanju pa ima režiser nedvomno največji uspeh pri Heybalovi, v kateri naletimo na sijajno interpretko tragičnih vlog. Heybalova ni samo izredno občutljiva umetnica, ki izpolni, kar ji režiser s svojim prodirnim vsestranskim umevanjem prikaže (mislim tu na vlogo kot tako in ne na petje), temveč ki sama s pravilno usmerjeno intuicijo ustvarja klasično lepe like. Ne samo zunanja pojava, ne samo lepi glas, ne samo kretnje in mimika, ki izpolnjujejo vsak najmanjši detajl in ne odnehajo niti za hip privlačevati pozornost gledalca, temveč združitev teh sestavin, ki je tako popolna, da je na našem odru skoraj ne pomnimo, to je tisto, kar v družbi s tako preprostim, a tako človeškim, tako neodoljivim čustvovanjem ustvarja njene krasne vloge. Pri Heybalovi prihajam do prepričanja, preko katerega celo v koncertni dvorani težko gremo, namreč da je tako imenovani »slog« vendarle drugotnega pomena, kjer so osnovnejše umetniške prvine tako mogočne. Skoraj se mi zdi, da je ta tako imenovani slog včasih le neka maska za šibkost čustvovanja, ki postane sprejemljivo šele z neko slogovno opredelitvijo. Kdo pa misli pri Heybalovi na to, ali je njeno podajanje slogovno točno? Ona je prepričevalna, in sicer tako, da vpliva na nas kot ljudi, pri tem pa pozabimo na vso puhlo učenost. V tej sodbi me potrjujejo prav nekateri igralci iz njene okolice v tej operi, katerih »neslogovno« podajanje res nekoliko moti. Toda tam tudi notranja moč ni tolikšna.

Ostale vloge so primerno razdeljene. **Lep lik je ustvaril Primožič** s pohabljenim soprogom, igralsko močan zlasti v spoznanju, da je njegova slepa žena spregledala. Ta odlični igralec je na sceni vedno prepričal o svoji resnosti. Visoki nivo njegovih vlog dokazuje predvsem igralsko podajanje z mimiko in kretnjami, polnimi neke moške moči. Posebej naj omenim še Polajnarjevo, kot glasovno zelo dobro službenico Myrtoklino, ki se je s Heybalovo tudi barvno ujemala, Banovca, ki je v vlogi pastirja pevsko naravnost presenetil, tako se je proti sredi prologa razvil v moči in lepem izrazu, ter Anžlovarja, tega uporabnega igralca, ki tudi v najtežjih operah ne odpove s svojimi simpatičnimi lastnostmi, med katerimi je poleg ugodne zunanje pojave in jako pravilnega pojmovanja vloge tudi dokaj čeden glas. Krasno vlogo Marije iz Magdale poje Franja Golobova, ta vzorna pevka, katere nastop je ginljiv bodisi glede na njen izredni glas in način petja, kakor tudi na pojavo v lepem kostumu. Njen spev o Kristusu je prav za prav notranji višek dejanja. Takrat čutimo, da gre za to, kar ona pripoveduje, in ne za vse druge dramatične scene. Toda Golobova zna tudi podati ta lepi tekst, da gane najtrša srca. Ena sama tako doživljena scena je tehtnejša od ne vem kakšnih religioznih propovedovanj. Ta skoraj nekoliko oratorijska, mirna in plemenita mesta, so največja odlika Golobove. — Manjše vloge so razdeljene med Karlovčevo, na katero smo pevsko seveda takoj pozorni, obe mladi Stritarjevi, ki se odlikujeta s svežima glasovoma, dalje med Poličevo, Ramšakovo in glasovno vedno dobrega Dolničarja. Majhni vlogi imata tudi Sancin in Rus, ki igrata dve posrečeni judovski figuri. Zbor je igralsko živ in glasbeno dober. Ostali sodelavci so isti kot običajno.

Marijan Lipovšek.

SPORT

Šest tekem in šest zmag

Ljubljana zmaga šestič nad Tobačno tovarno še enkrat in osvoji domače prvenstvo — Mladika prva v II. diviziji

Ljubljana, 12. julija.

Včeraj popoldne smo na igrišču Hermesa v Šiški, kjer se je pred tremi meseci začelo, pričakali tudi konec letošnjega domačega nogometnega prvenstva. Zadnja dva nasprotnika, ki sta morala še nastopiti, da so zdaj vse tabele polne, sta bila po kakovosti in tudi po dosedanjih uspehih tako različna, da je tekma imela samo še prestižni značaj in smo si že v naprej obetali bolj ali manj skromen obračun na zelenem polju brez velikih pretresljajev. Kakor mi, tako je sodilo tudi občinstvo, ki ga ni bilo baš toliko, kakor ga sicer prihaja gledat, kadar igrajo naši belo-zeleni, — recimo okrog 600 — in imelo je prav.

Res je, da je Ljubljana tudi to pot ostala zvesta tradiciji in je brez težav dosegla enak izid na račun enajstorice Tobačne tovarne kakor v prvi tekmi, toda ves njen nastop je bil včeraj vendarle pod dojmom sigurnosti in brezskrbnosti in le zato je razumljivo, da si je privoščila v tej zadnji preizkušnji precej odmora in tudi odlomkov, ki so bili skoraj dolgočasni. Druge faze igre pa so spet dokazale, da je naša najboljša nogometna enajstorica slej ko prej v odlični formi in bi lahko s pridom nastopila proti vse drugačnim nasprotnikom, kakor jih lahko sprejme v sedanjem okolju. Še bolj kakor pričakovani zaključek včerajšnje tekme nas je veselilo, da sta obe moštvi, predvsem pa tobakarji kljub temu, da v igri ni šlo za nobeno odločitev več, do zadnjega ostali v mejah dovoljene in prave sportne igre in je imel sodnik Zajec pri svojem poslu lahko stališče. Splošen vtis, ki smo ga odnesli s te zaključne prireditve za točke je bil pač ta, da sta moštvi v pravem sportnem duhu zadostili svoji dolžnosti. Tako so naši nogometaši, ki smo jim med tem prvenstvenim tekmovanjem nekajkrat morali napisati nekaj hudih očitkov, v nastopih zadnjih nedelj spet zabrisali neljube spomine in tako odhajajo na počitnice z vsemi častmi in pravicami.

6:1 za Ljubljano

Z zelo izdatno zamudo — to je še ena slaba stran, za katero bo treba tudi trdo prijeti naše sportnike — se je ob 18.30 začela včerajšnja glavna prireditev z žogo, zadnja tekma iz I. divizije, med že neizpodbitnim zmagovalcem Ljubljano in med nespremenljivo na zadnje mesto obsojenim moštvom Tobačne tovarne. Medtem ko je Ljubljana poslala na teren svojo standardno enajstorico z Gomezelom kot levim branilcem ter Šercerjem kot srednjim krilcem, so tobakarji posegli po nekaterih nadomestnikih v sprednji petorici, ki se je predstavila takole: Lovšin, Marn, Roth, Vidmar, Marenče.

ZMAGOVALCI

Belo-zeleni so zaigrali, kakor smo že rekli, uspešno v vsakem pogledu. Treba pa je kljub temu pripomniti, da so sem in tja vidno popustili vajeti in si privoščili marsikatero lagodnost, ki bi se v drugačni tekmi lahko kruto maščevala. V celoti pa so se najbolj izkazali v onem podrobnem tehničnem delu posameznika in posameznih delov, v katerem so bili vsaj za domače razmere to pot skoraj nedosegljivi. To velja predvsem za desno stran napadalne vrste z odličnim Haclerjem in Kroupo, pa tudi Lah in Bertoncelj sta se uveljavila z njuno priznano rutino. To je kvintet, s katerim se da doseči še mnogo več, kakor je bilo doseženega včeraj, tembolj, ker so bili vsi do zadnjega glede streljanja zelo netočni. Samo pozitivno oceno zasluži tudi odlična krilska vrsta, ki je zmerom znova pošiljala napad v ospredje in z lahkoto podirala nasprotniku še ono malo šanc, ki so se mu ponudile. O ožji obrambi ni povedati mnogo, saj je bila zaposlena komaj omembe vredno in samo za trenutke, tako da njena zasluga pri tem šestem zaporednem uspehu v šestih tekmah skoraj ne pride v poštev.

PORAŽENI

Moštvo Tobačne tovarne je zaigralo požrtvovalno in predvsem tako, kakor je sportnikom treba, ter je kljub močnemu pritisku nasprotnika neomajno vztrajalo do konca. Pri premoči, ki jo je uveljavila Ljubljana nad njim, je to že krepka postavka v dobro, posebno za njegove obrambne formacije, ki so bile zaposlene skoraj brez oddiha, pa so se vendar zmerom znova uspešno otepale duhovitih in nevarnih akcij belo-zelenega napada. Levji delež priznanja, da je rezultat ostal samo 6 : 1, pa gre seveda izbornemu vratarju Oblaku, ki je igraje prestregel celo vrsto vseh mogočih žog in reševal najbolj kočljive situacije z največjo hladnokrvnostjo prav do zadnjega. Konstruktivno delo moštva je bilo seveda precej borno in omejeno na nekaj bolj ali manj porečenih podorov ki pa niso mogli roditi uspeha. Častni gol so si tobakarji ustrelili iz enajstmetrovke, saj so sicer le preredko prihajali v tako nevarno bližino Rožičevega svetišča.

KAKO JE PRIŠLO DO 6:1?

O poteku na kratko tole: Že 1. minuta prinese prvi kot v korist Ljubljane, toda dogodek mine brez nesreče za Tobačno tovarno. Belo-zeleni napadajo kar naprej, mirno, premišljeno in nepopustljivo. Spet kot in spet nič, spet strel in spet nič, toda v 8 min. dobi Bertoncelj lepo žogo od srede pride pred samega vratarja in zadene prvič v mrežo. 1 : 0 za Lj. Igra teče samo na strani tobakarjev, toda belo-zeleni pošiljajo žoge mimo droga in preko njega. Razlika je nespremenjena celih 20 minut, čeprav ves ta čas tobakarji niti ne morejo na drugo stran. V 22. min. se potem Bertoncelju le ponudi nova priložnost; z glavo opravi še zadnje delo ter poviša rezultat na 2 : 0. Premoč Ljubljane je stalna; mnogo se kombinira in spet podira, tako da gledalci, ki računajo na gole, nikakor in nikakor ne pridejo na račun. V 40. min. je potem prva senzacija; tobakarji so na strani Lj. in v nedolžnem dvoboju, v katerem posreduje Gomezel nekoliko pretrdo in tudi z roko, se izcimi enajstmetrovka, ki jo Roth pretvori v prvi gol za svoje. 2 : 1 za Lj. Ljubljana igra mlačno in kakor brez volje in do odmora ostane pri tem.

Po odmoru se tehtnica takoj spet visoko dvigne v korist belo-zelenih. Iz številnih pozicij, ki obetajo gol, dobi Ljubljana tudi prisojeno enajstmetrovko, iz katere Lah poviša na 3 : 1 za Lj. Igra se prenese čisto na stran T. Lj. se igra z nasprotnikom kakor mačka z miško in že 2 min. kasneje plasira Vodeb naslednji gol z glavo; to je 4 : 1 za Lj. Belo-zeleni prevladujejo še naprej in kaj je bolj naravno, da polagoma pridejo tudi novi zgoditki. V 24. min. si ustvari Kroupa čisto pozicijo in že je 5 : 1 za Lj. Sprednja petorica belo-zelenih dela s polno paro in res traja samo pet minut do naslednjega zgoditka, ki ga duhovito spravita v mrežo Vodeb in Kroupa. To je 6 : 1 za Lj. Zmagovalci očitno popustijo, tobakarji se še rešijo novih nevarnosti in tako ostane do konca brez vsakega dogodka v številkah. Koti 7 : 2 za Ljubljano.

Vič — Žabjak 1:1

Drugorazredna prvenstvena tekma, ki je morala razčistiti vprašanje, kdo bo v tej skupini zasedel drugo in kdo tretje mesto, se je po čudnem naključju — to je prav za prav senzacija minule nedelje — končala remis v veliko zadoščenje Vičanov. Viško moštvo je s tem neodločenim izidom tik pred slovesom dobilo svojo prvo točko v letošnjem prvenstvu, obenem pa je Žabjačanom prekrižalo lahek račun za dosego drugega mesta v tabeli. Po nedeljski delitvi točk pa imata moštvi Korotana in Žabjaka enako število točk in bo sedaj zveza rekla zadnjo besedo, kajti kolčnik sam, ki je v prilog Žabjaka, po splošno uveljavljenem načelu na italijanskih terenih za dosego boljšega mesta ne bo zadosten.

Viško moštvo je včeraj zaigralo prav dobro in si je prvi polovični uspeh več kakor zaslužilo, saj bi bilo z boljšimi strelci lahko tudi tesno zmagalo. Žabjak je imel ta dan nesrečo, ker se je v drugi polovici igre po nesreči poškodoval vratar, tako da je moštvo igralo več kakor pol ure samo z 10 možmi. Prvi gol so spravili v mrežo Žabjačani iz enajstmetrovke, ki jo je pretvoril Zadel, izravnali pa so Vičani v 25. min. po Kovačču. Tekma je bila izrazita prvenstvena, po svoji zunanji obliki pa je seveda povsem spadala v naš drugi razred.

Manjše tekme včerajšnje nedelje so se končale takole:

med mladinami: Vič—Žabjak 2:0 (par forfait, ker Žabjak ni nastopil), Hermes—Ljubljana 1 : 0, Mladika—Mars 5 : 1.

med rezervami: Mladika—Žabjak 2 : 0, Mars—Vič 2 : 1, Korotan—Hermes 1 : 0.

*

Z včerajšnjo nedeljo se je po 12 nedeljah končalo domače prvenstveno tekmovanje v nogometu in je vrstni red klubov naslednji:

V I. diviziji: 1. Ljubljana 12 točk, 2. Hermes 8 točk, 3. Mars 4 točke in 4. Tobačna tovarna 0 točk ter

V II. diviziji: 1. Mladika 11 točk, 2. in 3. Žabjak in Korotan 6 točk in 4. Vič 1 točka.

Glede na gornje je Ljubljana domači prvak v I. in Mladika v II. diviziji, tako da bo po razpisu prihodnjič Tobačna tovarna igrala v II., Mladika pa v I. diviziji. Glede zasedbe II. in III. mesta v drugi diviziji pa je treba počakati na odločitev Nogometne zveze. Nekaj komentarja k tabelam jutri!

Miting za prvenstvo juniorjev

Ljubljana, 12. julija.

Včeraj dopoldne je bil na Hermesovem stadionu atletski miting za pokrajinsko prvenstvo juniorjev, na katerem je nastopilo dva tucata atletov, mladih pobornikov za naš novi atletski kader, ki so pokazali razveseljiv napredek. Prireditev ni vidno prekašala naših atletskih nastopov zadnjih dni, bila pa je spet dogodek več, ki nas potrjuje v trdnem prepričanju, da bomo tudi z domačo atletiko polagoma prišli na zeleno vejo.

V naslednjem objavljamo samo tehnične izide, kratek komentar o njih pa si pridržujemo za jutrišnjo številko.

tek na 100 m: 1. Albin Kadunc (Pl.) 12.5, 2. Bojan Galien (H.) 12.8, 3. Leon Končan 13.2, 4. Zoran Podlipec (oba Vič) 13.2, 5. Rudolf Pisker 13.6 in 6. Zoran Zaloker (oba H.) 14.4;

tek na 300 m: I. predtek: 1. Janez Krapež (H.) 43.1, 2. Slavko Zoppe 45.2, 3. Cvetko Kogovšek (oba Vič) 49.9; — II. predtek: 1. Franc Zupanc (H.) 43.4, 2. Branko Justin 43.7, 3. Rado Menart (oba Vič) 47.6; — finale: 1. Janez Krapež 42.0, 2. Franc Zupanc (oba H.) 44.4, 3. Branko Justin, 4. Slavko Zoppe (oba Vič) 45.0;

tek na 1000 m: 1. Slavo Bezlaj 3:01.0, 2. Rudolf Pisker 3:03.3, 3. Lado Bizjak 3:03.4, 4. 4. Ferdo Majdič (vsi H.) 3:15.9;

skok v daljino: 1. Franc Zupanc (H.) 5 m, 2. Zvone Podlipec 4.84, 3. Branko Justin 4.43, 4. Cvetko Kogovšek (vsi Vič) 4.41, 5. Rado Menart (H.) 4.39, 6. Zvone Gorjup (V.) 4.20;

skok v višino: 1. Marko Juren 1.50, 2. Janez Krapež (oba H.) 1.40, 3. Slavko Zoppe (V.) 1.40, 4. Stanko Šavrič (H.) 1.40, 5. Bojan Zavašnik (V.) 1.35;

met krogle: 1. Marjan Magister (Pl.) 10.69, 2 Marjan Dolničar 10.67, 3. Zoran Zaloker 9.85, 4. Lado Bizjak (vsi H.) 9.55, 5 Zvone Gorjup (V) 8.67 m;

met kopja: 1. Marjan Dolničar (H.) 36.47, 2. Bojan Zavašnik (V.) 33.10, 3. Sveto Zupančič (H.) 30.60 m;

met diska: 1 Leo Končan (V.) 27.86, 2. Ferdo Majdič (H.) 21.08 m.

Točke za plaketo: Hermes 86, Vič 44 in Planina 12.

Ivo Kavšek — pri Abrahamu

V trnovski fari se je rodil na današnji dan pred 50 leti g. **Ivo Kavšek,** uradnik drž. železnic v Ljubljani, eden največjih pobornikov slovenskega sporta. Že v rani mladosti se je kot dijak ljubljanske realke krepko udejstvoval v vseh sportnih panogah, v katerih se je pozneje dvignil do slovenskega rekorderja. Že kot dijak je gojil razne sporte, po prvi svetovni vojni pa se je povsem posvetil sportu — SK Iliriji, ki ji je še danes njen zvesti član. Našega jubilanta Žaneta — kakor ga imenujemo prijatelji — lahko upravičeno smatramo za enega izmed pionirjev slovenskega sporta. Mimo nogometa se je s pokojnim Slavcem Pretnarjem posebno oklenil lahke atletike, kjer je žel lepe uspehe. V zimskem sportu je bil svoj čas vsako leto med prvimi v umetnem drsanju. Pri smučanju je skupno s pokojnim Jožetom Pogačarjem ustvarjal prve slovenske in državne rekorde v skakanju, prav tako pa je bil prvi pri sankanju.

Krono vsega sportnega udejstvovanja pa si je postavil pri umetnih skokih v vodo, kjer je bil dolgo let državni prvak. Ko se je umaknil iz aktivnega dela, si je zadal nalogo, da izuči naraščaj, ki ga bo vreden, kar se mu je tudi v polni meri posrečilo. Iz njegove šole je izšla cela vrsta skakalcev v vodo kakor Kordelič, Ziherl in drugi, ki so mu pozneje sledili kot državni prvaki v tej disciplini. Krepko se je udejstvoval tudi v težki atletiki, kjer je bil vedno med prvimi.

Premalo je prostora, da bi lahko navedli še vse njegove vrline. Kaj vse bi lahko povedali o lovu, saj je izboren strelec, kaj o njegovem baritonu, kadar nam zapoje »Mehke kite ti poljublja!...«, kaj o njegovi družabnosti sploh. Za družico v življenju si je izbral tudi eno najboljših sportnic-hazenašic go. Zofi roj. Leganovo, za zabavo pa je obema njuna hčerka Tatjana. Pred šestimi tedni je naš jubilant obolel za hudo pljučnico, ki pa jo je kot krepak sportnik srečno prestal ter sedaj že spet opravlja svojo službo.

Dragemu Žanetu, možu kremenitega in poštenega značaja, ki je tudi star naročnik naših listov, želimo še mnogo srečnih in zdravih let. Vsi slovenski sportniki pa mu kličemo: »Dragi Žane, še mnogo, mnogo srečnih let!

—at.

Križem sveta

Orkan na Madžarskem. Te dni so imeli širom Evrope velike viharje z deževnimi nalivi. Iz Budimpešte poročajo, da je viharno vreme na Madžarskem povzročilo ogromno škodo. V Kečkemetu je veter divjal z brzino 100 km na uro, dež pa je zbil vse pridelke na polju. Ponekod je neurje poškodovalo človeška bivališča in ugonobilo tudi več goveje živine. Doslej poročajo o petih človeških žrtvah. Mnoge telefonske in brzojavne proge so razdejane. V neki vasi pod Karpati je neurje terjalo življenje enega delavca, 50 drugih pa je bilo ranjenih.

Omejene počitnice na Finskem. Tudi v deželi tisočerih jezer je bilo trajanje počitnic skrčeno na 14 dni. Ker so nekatera ozemlja iz vojaških razlogov nedostopna, del hotelov pa je uporabljen za vojaške namene, je na razpolago samo 20 do 30 odstotkov postelj za tujski promet.

Sovjetski diplomati dobe uniforme. Po sklepu sveta ljudskih komisarjev dobe sovjetski diplomati v kratkem uniforme.

Kanadčani hočejo biti samostojni. Po poročilu londonskega »News Chronicle« se je na razpis Gallupovega instituta skoraj polovica kanadskega prebivalstva izrekla za samostojno državo, ali pa za to, da bi se Kanada združila z Zedinjenimi državami.

Indiji primanjkuje železa. »Times« poročajo, da oblastva v Indiji v bodoče ne bodo uporabljala več igel in sponk v svojih uradih, ker primanjkuje železa. Za spenjanje papirja bodo uporabljali trnje nekega džungelskega drevesa.

Druga bolgarska univerza v Skoplju. V zvezi z otvoritvijo bolgarske univerze v Skoplju, ki bo 3. oktobra, je akademski senat sofijskega vseučilišča sklenil iz tehničnih razlogov ustanoviti začasno samo zgodovinsko-filološko fakulteto.

Kitajske izgube v 6. letu vojne. Po podatkih japonskega glavnega stana so Kitajci izgubili v 6. letu vojne 457.800 mrtvih. 24.500 ujetih, 270 letal, 110 topov, 4150 strojnic in 16.000 brt ladijskega prostora. Japonci so v tem času izgubili 8280 mrtvih in 240 letal.

Japonci bodo dvignili potopljene ladje. V ta namen so japonske vojaške oblasti v Šonanu (Singapuru) otvorile tečaje za potapljače, v katere bodo sprejemali domačine Malajce v starosti od 15. do 21. leta. Ko bodo izvežbani, jih bolo uporabili za dviganje potopljenih angleških ladij.

Huda železniška nesreča v Carigradu. V nekem carigrajskem predoru se je zgodila huda železniška nesreča, pri kateri je izgubilo življenje mnogo ljudi

Hazardistom prede trda. Bolgarska policija je objavila, da bodo vsakega hazardista, ki bo zaloten v zakotnih igralnicah, najvrvi poljali skozi mesto, po končani policijski preiskavi pa internirali na otoku Samotraki na Egejskem morju

Bikoborci bodo klasificirani. Iz nemških listov povzemamo, da bodo španski bikoborci odslej svojim sposobnostim primerno klasificirani. Najslavnejši torerji bodo združeni v posebni skupini. Žene pri bikoborbah ne bodo smele nastopati, prav tako ne mladina pod 16. letom. Bikoborci mlajši od 23. let, morajo imeti dovoljenje staršev.

Rezerviranje prostorov v gostinskih obratih v Nemčiji. Vodja gostinskih obratov v Nemčiji je izdal posebna navodila glede rezerviranja prostorov za goste. Gostinski obrati smejo največ 20 odstotkov svojih prostorov rezervirati za stalne goste. Dnevno pa morajo gostišča voditi seznam gostov, ki so prostor rezervirali. Pri vsakem sedežu mora biti vizitka z navedbo imena naročnika, števila oseb, ki bodo pri obedu in čas, kdaj bodo prišle. Za hotele in penzijone, ki imajo prostor le za svoje goste, ta odredba ne velja.

Svojo smrt je slutil. Upokojenemu pomorskemu kapitanu Giuseppeju Doriji se je primerila te dni huda nesreča Preizkušal je neko stopnjišče, še preden pa ga je preizkusil, je izrazil bojazen, da pojde pač po stopnicah gor, ne bo se pa po njih vrnil nazaj. Njegova slutnja se je izpolnila. Nazaj grede se je ponesrečil ter si zlomil hrbtenico. Kmeču po prevozu v bolnišnico je umrl.

18

Ferenc Kormendi: **ZMOTA** Roman

»Zaradi postopka, gospod pravni zastopnik. Ne pa zato, da...«

»Da bi kaj?!« je silil Janko in njegova razburjenost je naraščala.

»Ne zato, da bi izvolili odločati o stvari brez predhodnega dogovora z osebnim oddelkom.«

Jankov gnev je nenadoma popustil.

»Poglejte, gospod —« je s trdim glasom govoril v telefon, »ne igram tu vloge petega kolesa. Jaz rešujem stvari, ako jih je mogoče rešiti! O čem naj bi se skupaj posvetovala, ko je zadeva enostavna in jasna! Škoda bo povrnjena in konec.«

»Pardon,« — glas Bele Szlavika je postal nekam nervozen, »pardon, toda nikar se ne razburjajte. Hočem se prilagoditi načelom gospoda pravnega zastopnika, to je moja dolžnost. Hotel bi le vedeti, kako se stvar razvija. Ali poteka plačevanje v redu?«

»Samo po sebi se razume, da poteka v redu.«

»Samo po sebi se razume?! Nič natančnejšega nočete vedeti?«

»Ne, gospod Szlavik. Ne zanimam se za to stvar. Toda razume se po sebi, da je vse v redu, kajti ako ne bi bilo kaj v redu bi mi moja pisarna to že povedala in bi že vedeli postopati naprej.«

Belo Szlavika je razjezilo, v besnost ga je spravila beseda »razumljivo«. Tako pač ne! je togoten razmišljal, meni ne boste natvezli ničesar o razumljivosti! Mene se ne morete iznebiti s takole izjavo. Tu nekaj smrdi! Priprl je oči. Nečesa se je domislil.

»Prosim, gospod pravni zastopnik. Torej je vse v redu. Še trenutek, prosim, potem vas ne bom več nadlegoval. Ako je stvar taka, potem je rešena tudi za osebni oddelek. Toda tisti gospod Koloman Borbely ima tu spravljene nekake dokumente. Ako bi bil gospod pravni zastopnik tako ljubezniv, in bi naročil dotičnemu ali njegovemu zastopniku, recimo osebi, ki prihaja plačevat v pravno pisarno, da pride k meni po te dokumente?«

»Ali mu ne bi mogli poslati po pošti teh dokumentov?«

»Po pošti? Kaj pa poštne znamke? Saj se vendar ne moremo še s tem obremenjevati...«

Toda Janka je vsa stvar že utrujala.

»Zares ni vredno zaradi nekaj ubogih vinarjev pošiljati človeka sem!« je grobo dejal v telefon, »ako pa vztrajate pri tem, vam pošljem osebo, ki bo prihodnjič prinesla denar. Moj poklon.« In je odložil slušalko.

Gospod prokurist Szlavik se je posmehljivo namrdnil. Za nekaj ubogih vinarjev! Kako da ne! Ako ima kdo letno šestdeset tisoč stalne plače in Bog vedi koliko še zraven. No da, gospod zet, in pošiljati sem človeka! Koga pošiljati? »Osebo, ki bo prihodnjič prinesla denar«! Kdo pa bo prihodnjič prinesel denar? Tisti, ki ga vedno prinaša. Vsak ponedeljek?! Kdo pa je dotičnik? Tega dotičnika si moramo lepo iz bližine ogledati! Stopil je k vratom, jih naglo odprl.

»Gospod Varga! Premaknite se! Prinesite mi osebne dokumente tistega Kolomana Borbelyja, ki je stopil iz službe!«

Janko ni pozabil, kaj je bil obljubil prokuristu Beli Szlaviku. Povedal je zadevo svoji tajnici Iloni Szabovi in ta je uredila vse, kar je bilo potrebno. Nasprotno pa je bil Szlavik nemiren, kajti naslednji ponedeljek je prišel k njemu mladenič Štefan Füredi, ki je kot bodoči zet Kolomana Borbelyja hotel prevzeti dokumente svojega tasta. Toda gospod prokurist Szlavik mu ni izročil listin, ker ga ni smatral za pooblaščenega, da bi jih sprejel, temveč mu je naročil, naj pride po dokumente bodisi Koloman Borbely sam, ali kdo iz družine, z eno besedo kak njegov sorodnik. Zakaj tokrat ni prišla tista Irma Borbelyjeva? se je vpraševal v duhu in pri tem je čutil čudno razdraženost, saj je doslej vendar ona plačevala ta denar. Zakaj? Zato, si je takoj odgovoril na to zvito vprašanje, ker je ali bolna, ali ni imela časa priti, ali pa je zaslutila, da si jo bo danes tu nekdo pošteno ogledal. In četrtič je mogoče tudi to, da je bil nekdo, razumete?! nekdo interesiran na tem, da si nobeno prebrisano oko ne bi moglo pobliže ogledati Irme Borbelyjeve. Kratko malo: Irma Borbelyjeva je dobila naročilo, naj pride danes nekdo drugi s tistimi desetimi pengö!

Naslednji teden je bil šef osebnega oddelka nekako posmehljiv, sarkastično, skrivnostno razpoložen. Toda njegov občutek zadoščenja je postal komaj znosno breme, ko je naslednjega ponedeljka skromno in plaho potrkala na vrata njegove pisarne »dotična« Irma Borbelyjeva.

To je torej ta! je mislil sam pri sebi Bela Szlavik, ko si je temeljito ogledoval dekle. To je ona, poznam jo. Niti ni grda. To je ona, ki jo je vrgel skozi vrata. Nasprotno pa se je gospod pravni zastopnik sporazumel z damico.

Damica, Irma Borbelyjeva, se je plašno, v zadregi in ponižno ozirala okoli sebe, zardevala pod ocenjujočim, ostrim pogledom, jecljaje odgovarjala na hladna, a osebna vprašanja, ko pa je naposled prejela listine, so se ji roke vidno tresle. Aha, si je mislil Bela Szlavik, aha! In dasi v tem trenutku še ni vedel, kaj hoče izraziti s tem svojim »aha«, je bil prepričan, da je na pravi sledi.

Irma Borbelyjeva je spet prišla naslednji teden, privedla je seboj svojega ženina in zardevaje prosila Ilono Szabovo, ali bi jo lahko priglasila gospodu doktorju, ker bi hotela govoriti z njim v osebni zadevi.

»Ta teden ne morete plačati, kaj ne?« se je dobrodušno pozanimala Ilona Szabova, kakor da je uganila, saj ji je gospod doktor že rekel, da jim v izrednem primeru lahko za teden dni oprostijo vplačilo, zaradi tega ga ni niti treba spraševati. Ne, kapa! tu je denar, prosi, naj ji oprosti, da ga ni takoj izročila, ko je prišla, ne gre za to... nego...«

»Nego kaj?« je radovedno vprašala Ilona Szabova, nemara da bi vzpodbudila dekle, ki je jecljalo, po tem vprašanju pa jelo plakati.

»Prosim vas, gospodična... niti ne vprašajte«, je hlipala, »táko rodbinsko vojno imamo, da sem že vsa neumna... ni dovolj, da ima človek toliko neprilik in skrbi, zdaj pa še tole...«

Več ni rekla, a Ilona Szabova ni naprej spraševala, temveč je prijavila dvojico doktorju.

Rdečih oči, nekoliko pomirjena je stopila Irma Borbelyjeva k Janku. Štefan Füredi je v zadregi, togega obraza, nerodnega koraka šel za njo.

»A, to ste vi! Kaj pa je novega?« ju je Janko ljubeznivo podravil. Vstal je izza mize, podal dekletu in njegovemu ženinu roko, jima pokimal, naj sedeta.

»Prosim za oproščenje, da nadlegujem gospoda doktorja..., da sem si drznila motiti gospoda doktorja..., ker sem hotela prositi gospoda doktorja, da bi bil tako dober in nam pomagal, ker že zares...«

»Zgodila se je velika nesreča,« je mračno dejal Štefan Füredi. »Niti ne vem, ali smemo nadlegovati s tem gospoda doktorja, ali drznemo se upati, da bo naklonjenost gospoda doktorja...«

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

317. Kdo so bili Moriski?

318. Kako se imenujejo »znamenja« živalskega kroga?

319. Kaj je geodezija?

Rešitev nalog 10. t. m.:

313. »Folio« imenujemo največji knjižni format, iz katerega je nastala nekoč iz dveh listov zložena pola.

314. Četrta in zadnja žena Julija Cezarja se je imenovala Kalpurnija.

315. »In usum Delphini« (tudi »ad usum Delphini«) pomeni »za dofenovo rabo«, dofen pa je bil naslov najstarejšega sinu nekdanjih francoskih kraljev. Ludovik XIV. je dal za svojega najstarejšega sina pripraviti posebne, predelane izdaje grških in rimskih klasikov, od tod potem tista latinska rečenica, ki nam rabi danes večinoma posmehljivo za označbo posameznikom rezerviranih stvari.

*

316. Križanka.

Vodoravno: 1. noša, 4. šilo, 6. a. m. (ante meridiem), 7. rovka, 10. Li(tij), 11. Iv. (Ivan), 12. Ti(tan) 14. go, 15. Abram, 16. Ra(dij), 17. Adam, 18. Etna.

Navpično: 1. nakaznica, 2. Šarlota, 3. à moi, 5. okamenina, 8. ki, 9. avtomat, 13. ib. (ibidem), 14. gare.

Hči dveh očetov

V Bologni so imeli pred ondotnim sodiščem zanimivo zadevo. Pred 18 leti je imela Otilija L. ljubavno razmerje z Brunom C. Otilija je pozneje povila hčerko. Krstila jo je na ime Edera, v matično knjigo pa so zabeležili, da je njen oče neznan. Bruno C. se je zaradi dela izselil v inozemstvo in se ni več javil. Otilija se je med tem poročila z drugim moškim, ki je pohčeril njenega nezakonskega otroka. Dve leti po tem dogodku je Otilijin mož umrl, po 18 letih pa se je vrnil iz tujine Bruno C. ter vzel Otilijo za ženo. Nastopil je pred sodiščem, da se je popravil zaznamek v matični knjigi in Edera bo po 18 letih dobila svojega pravega očeta.

Študent iz Gorizije je rešil življenje sina maršala von Bocka

Pred dnevi se je vrnil v Gorizijo z ruskega bojišča vseučiliščnik Adam Medvešček, ki je vpisan že četrto leto na medicinski fakulteti bolognskega vseučilišča. Medvešček je pod orožjem že od decembra 1941. Lani v avgustu je prispel z nekim sanitetnim oddelkom na rusko fronto ter bil dodeljen 6. nemški armadi, ki je operirala v odcelku pri Stalingradu. Medvešček je služil pri letalskem oddelku, ki je prevažal nemške ranjence. Lani dne 6. septembra, ko je bila bitka za Stalingrad v največjem razmahu, je Medvešček po službeni dolžnosti prišel v neko bolnišnico, kjer so izročili njegovi oskrbi več ranjencev. Med njimi je bil tudi sin maršala von Bocka, ki bi bil gotovo podlegel, da mu ni Medvešček pomagal. S svojim postopkom mu je rešil življenje. V priznanje zaslug, ki si jih je tedaj stekel, je Hitler poslal Medveščku v Gorizijo železni križec prvega in drugega razreda. Ko so Medveščku izročili nemško odlikovanje, so mu povedali, da je predlagan v odlikovanje tudi od poveljstva ARMIRa. Prejel bo vojni križec za vojaške zasluge.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

MODA IN DOM

Namesto bluze

Pri nadanšnji štednji nikakor ne kaže, da bi si k lahkemu kostumu, ki ga nosimo spomladi in poleti, omislile po več bluz. Kakor pa veste, nam tudi pri tej priliki pomaga moda s svojo iznajdljivostjo. Predprsniki, ki imajo videz sprednjega dela bluze, niso nič novega — že nekaj let je tega, da nam je moda prinesla to originalno domislico. Ali kar je bilo pred nekaj leti samo prijetno modno igračkanje, je v sedanjih okolnostih postalo nujnost. Saj si

lahko kar precej izračunamo, koliko blaga in denarja prištedimo, če si namesto treh lahkih bluz napravimo tri predprsnike v različnih barvah, ki jih lahko izdelamo tudi iz raznih ostankov lahkega tvoriva ali svile. Predprsnik, ki ga predočuje naša skica, je iz belega batista in okrašen s prešitimi robčki in čipkastimi vložki ter ustrezajočimi čipkami. Seveda ima tak ljubek in eleganten predprsnik tudi svojo slabo stran: nad njim sicer lahko odpnemo jopico, da se pokažejo čipke in robčki v vsej svoji prelesti, jopice pa ne smemo sleči, ker bi sicer izdale, da naša prelepa bluza nima ne hrbta ne rokavov!

*

Lepi lasje

Poleti smo se ženske navadile, da hodimo kar brez klobuka. To je prijetno in poceni. Seveda pa je v tem primeru večje važnosti kakor prej, kakšni so naši lasje. Zavedati se moramo, da brez klobuka lasje dosti bolj trpijo, ker so izpostavljeni vetru, soncu in prahu. In vendar bi rade, da bi bili poleti naši lasje še lepši kakor po navadi, ker hodimo ves dan gologlave! Naši lasje to takšni, kakršne napravimo. Nikjer drugje ne moremo tako zelo poskrbeti za lepoto kakor prav pri laseh. In kaj nam je storiti, da bodo lasje lepi in zdravi? Krtačiti jih moramo, krtačiti in spet krtačiti! Najmanj 100krat na dan si moramo s krtačo potegniti skozi lase — to ne zahteva več kakor nekaj minut časa. Prav je, če pri krtačenju nagnemo glavo nizdol, tako prisiljimo kri, da močneje zakroži po lasišču, zdravo lasišče pa je predpogoj za zdrave in lepe lase. Lase je treba o pravem času prati, poleg tega moramo vsak teden lasišče tudi masirati s konicami prstov, ki jih pomakamo v dobro lasno vodo. Najboljša je lasna voda, ki si jo same pripravimo iz kopriv in alkohola. Toda masiranje je važnejše kakor lasna voda! In dajmo lasem pravilno hrano: vitamin A. Dobimo ga v vseh zelenjavah, v pesi in jajcih. Z zauživanjem takšne zdrave hrane pomagamo tudi našim lasem, da ostanejo zdravi in lepi. In še poslednji migljaj: V Ameriki si ženske krtačijo lase na soncu in so nad uspehom takšnega »sončnega« krtačenja navdušene!

*

Za dveletne gospodke

Za majhne dečke je najbolj praktično oblačilce, če je ukrojeno kar scela, zlasti za igro doma in na prostem. Hlačke na naših dveh risbah so balonasto nabrane in zadrgnjene z elastiko, životek pa je prevezan z ozkim pasom.

Mati

(V spomin pokojni ge. Petri Lenardičevi)

Ali si mislila takrat, draga mati, ko sva se poslavljala pred leti, da je to najino poslednje srečanje. Kako težko si se ločila, kakor da bi že tedaj slutila, da se ne bova nikoli več videla. Stala si na pragu naše hiše ter gledala za menoj, ko sem odhajal. »Zbogom!« si mi zaklicala poslednjič in veter je še enkrat prinesel Tvoj glas za menoj. Še dolgo si takrat slonela na vratih in si brisala solze. Zamišljena si se ozirala na lipo pred hišo in gledala, kako odnaša veter list za listom... »Ah!«, si se tolažila »ko bo lipa zopet zelenela, se bo vrnil domov...«

In lipa pred domačo hišo je že drugič ozelenela, Ti, uboga mati, pa si še vedno čakala in upala, da se Ti bo izpolnila želja. Neprestana skrb za svoje otroke in vse tiste, ki so Ti bili dragi, Ti je vedno bolj razjedala šibko zdravje. V skrbi za druge si čisto pozabila nase. Prejel sem Tvoje poslednje besede. S težko, izmučeno roko si mi pripisala na rob pisma: »Mi je že bolje...« Svojemu sinu si napisala poslednjo tolažbo v življenju, ker mu nisi hotela ničesar potožiti; spet samo zato, da bi mu olajšala trpke ure. Kako dobro sem razumel tudi to poslednjo žrtev, ki si mi jo podarila!

Napisal sem Ti bodrilno pismo. Za Tvoj god sem Ti pisal, da se spomni name takrat, ko Ti bodo okrasili sobo z rožami. Dokler sem bil doma, sem Ti na ta dan vedno prinesel cvetja z domačega vrta, ki si ga imela najraje. In glej, draga mati, moja želja se je izpolnila. Okrasili so Ti sobo s cvetjem, polno rož so Ti nanosili, le Ti, mati draga, se nisi mogla več spomniti svojega sina. Ležala si mirna in negibna med venci in rožami; sveče so Ti s svojim medlim sijem ožarjale bledi obraz in bele trde roke so se oklepale razpela. In jaz, mati, sem nestrpno pričakoval Tvojega odgovora...

Dočakala si, mati draga, da je lipa zopet zelenela, ni se Ti pa mogla izpolniti poslednja želja, da bi še enkrat videla svoja sinova. Še vedno Te vidim, kako sediš pod lipo in se žalostno oziraš po dolgi, beli poti, ki se izgublja v kostanjevem drevoredu. O mati! koliko večerov sva presedela v njenem hladu ter se pogovarjala tako lepo in odkrito, kakor z nikomur v življenju.

Nisem Te spremljal, ljuba mati, na Tvoji zadnji poti, niti ne krasi Tvojega svežega groba cvetje iz mojih rok. Tam v tihem, samotnem domu si našla svoj mir in počitek, izmučena od težke poti, in edino plačilo, ki si ga prejela za vse svoje neizmerno trpljenje, za neštete tako malo upoštevane žrtve, za ves Tvoj trud ter vso veliko ljubezen dobre matere, je bilo, da Ti je smrt nadela nemo masko, pod katero si postala ravnodušna do žalosti in veselja, trpljenja in bolečin. Tako daleč je Tvoj grob, o mati, samoten je in žalosten, pa vendar si mi čisto blizu. Živa je Tvoja podoba, vabi me Tvoj blagi nasmeh, poln dobrote gledam Te takšno, kakršna si bila ob poslednjem slovesu in taka boš ostala v moji duši vse življenje.

Odcvetela je lipa. Veter odnaša počasi cvet za cvetom. In cvetje, ki je padalo z lipe, o mati, Ti je v slovo okrasilo krstc, ko so Te za vedno odnesli iz našega doma.

Stane.

Mali oglasi

Hišni posli dobijo službo

Fanta,
okrog 17 let starega, sprejmem za gospodarska in vrtna dela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra služba«. 11468-1a

Snažno postrežnico
za popoldanske ure, iščem. — Resljeva 3-II, desno. 11764-1a

Hišni posli iščejo službe

Mesto postrežnice
iščem, nastopim lahko takoj, najraje za vse dni v tednu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »28«. 11756-1

Pouk

Poučujem
razne jezike začetnike in spretnejše hitro in praktično. Ure po izbiri. Enako poučujem stenografijo in trg. predmete. Prijavite se od 8. do 10. in od 14. do 16. ure. — Turjaški trg 5. 11365-4

Redno poučujem
čez poletje nemščino, francoščino, klavir. Nove prijave sprejemam: Groharjeva c. 2-I Aneta Potočnik, strok. dipl. 11780-4

Zaslužek

V trgovinskem
ali v sličnem obratu želi zaposlitve trg. naobražen zanesljiv in vesten fant. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dela zmožen«. 11773-3

Uradništvo išče službe

Gospodična
prevzame na dom ročna dela v fino in točno izdelavo. Naslov v vseh posl. Jutra. 11555-2

Vajenci(-ke)

Učenko
za trgovino z mes. blagom tik Ljubljane, zmotraj kontrolne črte, sprejmem. Ponudbe nadarjenih, zdravih deklet, najraje z dežele na ogl. odd. Jutra pod »Hrana in stanovanje v hiši«. 11782-44

Prodam

»Florida« krema
porcelan z vitamini in hormoni Vam hrani in napravi lepo polt. Pri sončenju Vas obvaruje »Florida« krema peg in opeklin, pri tem pa dosežete krasno zagorelo polt. Izdeluje lekarna Mr. Babovec, Ljubljana. 283-6

Špansko olje
za sončenje Aceite radico La Toja. Generalno zastopstvo: Chemotechna, družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10. 11399-6

Lepa preproga
bosanska 150 x 300, naprodaj. Gajeva 9-III, vrata št. 14. 11762-6

Zelo lep servis
za belo in črno kavo se ugodno proda. Naslov v vseh posl. Jutra. 11771-6

Mrčes
(uši, stenice, bolhe itd.) zanesljivo uničite s Toxin praškom. Drogerija KANC, Židovska ulica 1. 11757-6

Pege in lišaj
Vam zanesljivo odstrani Albo krema. Drogerija KANC, Židovska ulica 1. 11758-6

Kupim

Paketne juta vreče
(brez točk) in škatle se še dobijo. Stalno kupujem tudi vsakovrstne vreče in juto. Alojzij Vavpetič, Kolodvorska 41 (na dvorišču), poleg kina Sloge. 11686-7

Srebrne predmete
in stare kovance kupim, plačam najvišjo ceno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Srebro«. 11427-7

Tehtnico
ali srednjo decimalko z uteži, kupim. Ponudbe v navedbo nosilnosti. Gradišče 10-III, desno. 11768-7

Avto, moto

Cadilac,
malo rabljen z šest skoro popolnoma novimi gumami in plahto vagonsko (ponjavo) 10x6, novo predvojno blago ugodno prodam. Ponudbe na Albin Novak, Trebnje. 11466-10

Kolesa

Dva triciklja
rabljen in nov, zelo poceni naprodaj. Suštaršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče). 11776-11

Več bicikljev
damskih in moških, najboljše znamke, zelo ugodno naprodaj. Suštaršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče. 11775-11

Oblačila

Mornariško obleko
belo, za 10—12 letnega dečka, prodam. Gajeva 9-III, vrata št. 14. 11763-13

V najem

Delavnico
za mirno obrt, iščem za takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delavnica«. 11515-17

Kam pa, kam?

Vsem cenj. gostom,
prijateljem in znancem podpisani vljudno naznanjam, da sem se preselil iz Prisojne ulice na Šmartinsko c. 22, v znano bivše gostilno »Poljšak«, v kateri so prostori pripravni za seje raznih društev, klubov itn. Poleg tega imam balinišče in kegljišče, ki sta na razpolago tudi klubom. Za obisk se priporoča Jože Kovač, gostilničar. 11474-18

Posest

Kupim vilo ali hišo
v ceni do 800.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »333«. 11674-20

10.000 m² zemljišča
severno, dovoljeno za vsako industrijo, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo direktno«. 11478-20

Dvostan. hišo
novejšo, s 500 kv. m vrta, 10 min. od postaje D. M. v Polju, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo v prve roke«. 11779-20

Stanovanje odda

Zamenjam
dvosobno stanovanje (171 lir) za trisobno, komfortno v centru Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zamenjava«. 11759-21

Stanovanja išče

1000 lir nagrade
dam onemu, kdor mi najde opremljeno 1—2-sobno stanovanje z uporabo kuhinje in kopalnice za takoj. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod »Opremljeno«. 11761-21a

Sobe išče

Iščem sobo
za takoj, sem celi dan odsoten. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Celi dan odsoten«. 11767-23a

Opremljeno sobo
s 1. avgustom, po možnosti v centru, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Št. Ljubljančan 1263«. 11492-23a

Glasbila

Klav. harmoniko
z 96 basi in 2 reg., se ugodno proda. Naslov v vseh posl. Jutra. 11769-26

Živali

Mladega psa
nemškega ovčarja z rodovnikom, kupimo. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6. 11774-27

Izgubljeno

Rjavo torbico
sem izgubila v nedeljo zvečer od Otroškega igrišča do Evrope. Oddati proti nagradi: Weiss, Pivovarna Union. 11770-28

Izgubila se je
otroška volnena jopica na promenadi. Pošten najditelj se naproša naj jo vrne proti nagradi v upravi Jutra. 11765-28

Aktovko
sem našel. Naslov v vseh posl. Jutra. 11760-28

Del zlate zapestnice
z napisom »Souvenir« se je izgubil. Ker je to drag spomin, se naproša najditelja, da ga vrne proti dobri nagradi v upravi Jutra. 11777-28

Ženski črn čevelj
se je izgubil v Sp. Šiški v soboto popoldne. Najditelja prosim, da ga odda čevljarju Vadnjalu, Beljaška 40. 11772-28

Stroji

Rabljene stroje
vseh vrst, kakor tudi že navržene stroje, ponudite zastopstvu strojne industrije Ileršič, Ljubljana, Rimska 13. 1149-29

Šivilni stroj
Singer, Nora, ugodno naprodaj. Seme, Gosposka 5 (trgovina). 11766-29

Pridelki

SUHE GOBE

po najvišji dnevni ceni kupuje
Sever & Komp.

Razno

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRO«, Šelenburgova ul. 4 tel. št. 2109

»Čistimadež«
»Smacchiatore«
se je za čiščenje oblek izkazal za najboljše sredstvo, ker čisti hitro, temeljito in ne pušča krogov. Zahtevajte v vseh trgovinah in drogerijah. Navodilo uporabe je na steklenici. — Glavna zaloga »PETROLNAFTA«, Ljubljana, Ciril-Metodova 35 a. Telefon 38-90. 10297-37

Filatelija

Znamke
bivše Jugoslavije, nerabljene, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nerabljene«. 11473-39

OGLARJEVA ANICA

RISBE: Romih Ivan BESEDILO: Jary Tugomir

Čez nekaj trenutkov je stal lepi tujec pred kraljevičem in njegovo ženo. Globoko se je priklonil in rekel: »Anica, danes pred letom in mesecem dni sem ti stavil pogoj: ako ne zveš, kako mi je ime, boš moja! Torej, lepa moja Anica, kdo sem?«

Anica pa se ni prav nič prestrašila, temveč je rekla glasno in mirno: »Gospod, poznam vas, vi ste Škratelj!«

V tem hipu se je neznančev obraz strahovito spačil, iz oči mu je švignil zelen plamen in obrnil se je tako naglo, da je nastal takšen veter, da so vzvalovali vsi zastori v dvorani. Potem se je pognal iz dvorane na hodnik in odtod na stopnišče.

✝

Dotrpel je naš nadvse ljubljeni soprog, oče, sin, brat, stric, svak, nečak in bratranec, gospod

JAKOB TROBEC ml.

POSESTNIK IN SEDLAR

Pogreb bo v torek 13. t. m. ob 9. uri iz hiše žalosti na pokopališče na Dobrovi.

KOZARJE, dne 12. julija 1943.

Globoko žalujoči: IVANA, žena; BINI, JANKO in FRANCI, sinovi; JAKOB, oče; MARIJA, mati; IVAN, FRANC, JOŽE, bratje; MINKA, IVANKA, sestri — in ostalo sorodstvo

✝

Po volji Vsemogočnega smo izgubili našo ljubljeno ženo, skrbno, zlato mamico, staro mamico, teto in taščo, gospo

Apolonijo Hafner

roj. GRAJZAR

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 13. julija 1943 ob ½ 4. uri popoldne z žal — kapelice sv. Jožefa — na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, dne 15. julija 1943 ob ½ 8. uri v farni cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

LJUBLJANA, dne 11. julija 1943.

Žalujoči: JOSIP, soprog, otroci in ostalo sorodstvo

EMILIO SALGARI

KRALJICA KARIBOV

13

PUSTOLOVSKI ROMAN

Lastnik jo je bil dal že pri prvem pojavljenju flibustirjev raztovoriti, boječ se, da ne bi morski roparji iztegnili grabežljivih rok po njegovem blagu. Vendar je bilo ostalo na ladji mnogo kampeševih debel, lesa, ki so ga tisti čas zelo čislali, ker je služil za pripravljanje nekih barv.

»Imenitno! Les nam je dobro došel!« je rekel Morgan, ki je bil sam prišel, da si ogleda karavelo.

Dal je Carmauxu in višjemu podčastniku razna navodila, da bi bila prevara še popolnejša.

»Zanesite se name!« je rekel Carmaux. »Niti topov ne bo manjkalo!«

Takoj potem, ko so bili zasidrali karavelo zraven »Folgora«, se je vzpel nanjo oddelek flibustirjev in se pod Carmauxovim vodstvom lotil dela. Najprej so zgradili okrog krmila močno barikado iz najdenih kampeševih debel, da bi imel ladjevod zaslon. Druga debla, razžagana na razne dolžine, so kakor lutke razpostavili vzdolž bokov. Predstavljala naj bi gusarje, pripravljene, da naskočijo sovražno ladjo. Drugo lesovje je spet predstavljalo topove, ki so grozeče iztezali cevi nad prednjo in zadnjo palubo. Po vsej palubi karavale so razpostavili sode, napolnjene s smolo, degtom in žveplom. Stene ladje so pomazali s smolo in polili s špiritom, da bi se rajši vnele.

»Strela božja!« je vzkliknil Carmaux in si pomel roke. »Ta bo gorela kakor božično drevesce!«

»Zdaj je zares podobna plavajoči smodnišnici!« je pritrdil Hamburžan, ki se ves čas ni ganil od prijatelja.

»Razmestimo okrog palube še nekaj bakel in prižgimo velike svetilke na zadnji palubi!«

»Razobesimo zastavo Ventimiljskih in Valpentskih!«

»Tvoj predlog ni napačen, Stiller!«

»Misliš, da pojdeta fregati v past?«

»Prepričan sem! Videl boš, kako nas bosta napadli!«

»Nu, ali ste končali?« je zdaj vprašal Morgan s »Folgora«.

»Vse je nared, gospod!« je odgovoril Carmaux. »Ukažite odvečim ljudem, naj se umaknejo v čolne, in dajte meni poveljstvo nad zažigalko! Samo Stiller, Moko in še štirje naj ostanejo pri meni!«

»Dobro, a jadra bo treba takoj obrniti! Veter vas bo ponesel proti fregatama!«

»Samo vašega ukaza čakamo, da odvežemo konopce!«

Ko se je Morgan vrnil na poveljniški mostič, je našel ondi Črnega gusarja. Ta je počival na velikih blazinah, in zvesta strežnica Jara je bila zraven njega.

»Vse je pripravljeno, kakor ste želeli, kapitan!« mu je zaklical nadporočnik.

Ventimiljski se je ozrl proti izhodu iz zaliva. Dasi je bilo že tema, je vendar dobro razločil fregati.

V vročih deželah in pod polutnikom so noči nenavadno prozorne. Svetloba zvezd zadostuje očesu, da še na veliko daljavo razloči predmete.

Obliki velikih sovražnih ladij z njunim konopjem sta se risali na obzorju. Plima ju je bila sicer zanesla bliže vkup, a vendar je bilo med njima še dovolj prostora, da sta se mogli kretati.

»Ogenj njunih dvaintridesetih topov nam ne bo prizadejal kdo ve koliko škode!« je rekel gusar. »Ali je vse moštvo nared za boj! Je vodstvo zažigalke v rokah človeka, ki ga je vreden?«

»Carmaux se je ponudil za to drzno dejanje! Samo ukaza čaka, da ga izvrši!«

»Dobro, recite mu, da naj se on in njegovi ljudje takoj, ko bo karavela gorela, vkrcajo v čolne in vrnejo na ‚Folgore'! Vsaka najmanjša zamuda bi jih utegnila pogubiti!... A kaj je to? Na obali vidim luči!«

»Menda nas ne mislijo presenetiti?« je vzkliknil Morgan.

»Nu, prišli bi prepozno! Dvignite sidra in naravnajte jadra!... Ti, Jara, pa se umakni v kajuto!«

»Ne, gospod!«

»Kmalu bodo udarjale semkaj krogle in granate!«

»Ne bojim se jih!«

»Pa bi te utegnilo zadeti!«

»Tedaj umrem ob vaši strani! Hči darienskega poglavarja se ni nikoli bala španskih svinčenk!«

»Torej si že bila v boju?«

»Da, z očetom in brati!«

»Zato si tako pogumna! Dobro, ostani pri meni! Morda mi prineseš srečo!«

Vzdignil se je in s silnim glasom zaklical: »Možje! Vsi na mesta! Mislite na Zelenega in Rdečega gusarja!«

»Carmaux, zažigalko na morje!« je zdaj zakričal Morgan.

Konopci so bili že odvezani. Carmaux je stal pri krmilu in ravnal karavelo proti fregatama, med tem ko so njegovi tovariši prižigali svetilke in bakle ob ladijski ograji ter osvetljevali zastavo Ventimiljskih, ki je vihrala iznad zadnjega konca ladje, da bi jo Španci spoznali.

Z zažigalke in »Folgora« je planil strahovit bojni krik, ki se je razlegal daleč po morju: »Živelo flibustirstvo! Urá Črnemu gusarju!«

Bobni so zabrčali, trobente so zadonele in dale znamenje za napad.

Zažigalka je bila dospela do skrajnega konca otoka in neustrašeno zaplula proti fregatama, kakor da ju hoče zakvačiti. »Folgore« je plula neosvetljena kakih 300 korakov za njo. Vse moštvo je stalo na svojih moštvih, topničarji pri topovih, z gorečimi netili v rokah, strelci pa za ograjo in v jambornih koših.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani